

บทที่ 2

กระบวนการเกิดวิกฤตของความเป็นแม่

วิกฤตความเป็นแม่ คือสภาพการณ์ที่เกิดมาจากหลากหลายสาเหตุและบริบทสถานการณ์ที่ผลักดันให้ผู้หญิงต้องเผชิญวิกฤตดังกล่าว เช่น ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การตบตีทำร้ายร่างกาย การบังคับขู่เข็ญทางจิตใจ อันเป็นผลมาจากบริบทของสังคมแบบชายเป็นใหญ่ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น รูปแบบของปัญหาในครอบครัวไม่ได้มีเพียงเรื่องการใช้ความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจเท่านั้น ที่มีส่วนผลักดันให้ผู้หญิงต้องกลายมาเป็นแม่ในภาวะวิกฤต แต่ยังพบว่ามีมิติของความรุนแรงในครอบครัว ด้านอื่นๆที่ส่งผ่านออกมาในรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงอำนาจทำให้เกิดกระบวนการเกิดวิกฤตของความเป็นแม่ขึ้นมา ดังที่ผู้เขียนจะนำเสนอประวัติของกรณีศึกษาทั้ง 2 คนนับจากนี้ เพื่อให้เห็นถึงบริบทของรูปแบบความรุนแรงในชีวิตที่ผลักดันให้ผู้หญิง 2 คนเกิดวิกฤตความเป็นแม่

ผู้เขียนจะใช้วิธีการศึกษาปัญหาชีวิต ทั้งอารมณ์ความรู้สึก กิริยาท่าทางและบุคลิกภาพ ซึ่งถือเป็นการศึกษาประวัติชีวิต (life history) เพราะประวัติชีวิตเป็นวิธีการศึกษาทางมานุษยวิทยาอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม โดยการสืบประวัติและประสบการณ์ของบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง คุณค่าของประวัติชีวิตอยู่ตรงที่เป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสังคมหรือเรื่องส่วนตัว ประสบการณ์จะสะท้อนความเป็นมนุษย์ของเจ้าของประวัติที่มีชีวิตอยู่ในโลก³

2.1 รู้จักผู้หญิงชนชั้นล่าง ตอง-ขาว

ในบทที่ 2 นี้ผู้เขียนจะพาไปทำความรู้จักชีวิตของผู้หญิง 2 คนที่ปรากฏเรื่องราวของเธอทั้งคู่อยู่แทบจะทุกหน้ากระดาษที่เป็นเนื้อหาของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ทั้งนี้เพราะงานศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้เลือกศึกษาชีวิตของคนทั้งสองผ่านเรื่องราวจนออกมาเป็นเรื่องเล่า (narrative) ถึงแม้ว่ากรณีศึกษาทั้ง 2 ของผู้เขียนจะมีช่วงอายุที่แตกต่างกัน แต่บริบทพื้นฐานของครอบครัวที่จากมา สะท้อนให้เห็นว่ากรณีศึกษาเป็นผู้หญิงชนชั้นล่างที่ต้องดิ้นรนแสวงหาโอกาสและทางเลือกให้กับชีวิตที่เป็นอยู่เดิม แม้จะแตกต่างกันไปตามบริบทสภาพแวดล้อมของการเผชิญปัญหาความรุนแรงรูปแบบต่างๆใน

³ อ้างอิงจาก นฤพนธ์ คั่งวิเศษ : บทความวัฒนธรรม (Life History) แปลและเรียบเรียงจาก David Levinson and Melvin Ember (eds.) Encyclopedia of Cultural Anthropology. Henry Holt and Company, New York. 1996. Pp.705-707. (ออนไลน์ : สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2558)

ชีวิต จนกลายเป็นแม่ที่อยู่ในภาวะวิกฤต ทว่ามีจุดเชื่อมโยงที่น่าสนใจก็คือการที่บุคคลทั้งคู่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานองค์กรของรัฐบาลและเอกชน อันมีส่วนในการให้ความคุ้มครองดูแลช่วยเหลือจนกระทั่งสามารถผ่านพ้นปัญหาภาวะวิกฤตในชีวิตไปได้ ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงประเด็นนี้ในบทถัดไป

เริ่มแรกผู้เขียนจะพาไปรู้จักกับชีวิตของเด็กสาวคนหนึ่ง ที่ถึงแม้จะมีอายุที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แต่ก็กล่าวได้ว่าเธอมีประสบการณ์ของชีวิตที่มากกว่าเด็กสาวรุ่นเดียวกันอย่างมาก ซึ่งคำกล่าวในลักษณะนี้มีบุคคลที่เกี่ยวข้องในชีวิตของเธอได้กล่าวให้ผู้เขียนฟังอยู่บ่อยพอสมควร ดังเช่น “... คืออย่างเรา เราใช้ชีวิตชีวิตอีกแบบหนึ่ง แต่กับแบบเค้าเนี่ย เค้าโชคโชนจริงๆ” หรือ “... ตอนมันออกจากบ้าน เห็นน้องมันบอกบ๊ายบ๊าย ทิ้งตาออกมา ขอบไปเที่ยว ก็โชคโชนนะเนาะ ลักนู่นลักนี่อะไรอย่างนี้ ...” เหล่านี้เป็นต้น โดยกรณีศึกษาคนแรกนี้ผู้เขียนใช้นามสมมติให้เธอว่า “ตอง” ผู้เขียนกับตองไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ผู้เขียนได้มีโอกาสรู้จักกับตองโดยการแนะนำของเจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ห้องคุ้มครองฯ จากการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน กรณีศึกษาเรื่องของผู้หญิงชนชั้นล่างที่ประสบวิกฤตความเป็นแม่ ซึ่งตองคือกรณีศึกษาที่เจ้าหน้าที่อนุญาตให้ผู้เขียนเก็บข้อมูลเพียงคนเดียว ในฐานะของการเป็นหญิงวัยรุ่นที่กำลังเผชิญกับวิกฤตความเป็นแม่ในขณะนั้น

ส่วนกรณีศึกษาคนที่ 2 ก็เช่นเดียวกันกับกรณีศึกษาคนแรก รูปแบบของการรู้จักกันผ่านทางองค์กร แต่ในครั้งนี้ผู้เขียนเลือกที่จะศึกษาผ่านองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งผู้เขียนใช้นามสมมติให้กับเธอว่า “ขาว” แต่ในตลอดการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล ผู้เขียนจะเรียกเธอว่า “แม่ขาว” เนื่องจากอายุของเธอคือหญิงกลางคนวัย 43 ปี ที่มีลูกๆ ในวัยที่โตเป็นวัยรุ่นแล้ว และเพื่อเป็นการแสดงถึงการให้เกียรติเธอในความหมายของผู้เขียนเอง ในตลอดวิทยานิพนธ์เล่มนี้ก็เช่นเดียวกันที่ผู้เขียนจะเขียนถึงเธอโดยจะใช้คำว่า แม่ขาวตลอดทั้งเล่ม

สำหรับตัวผู้เขียนเอง ถือว่ากรณีศึกษาทั้ง 2 คน คือบุคคลสำคัญที่ได้เปิดพรมแดนความรู้ และมุมมองประสบการณ์ชีวิตให้กับผู้เขียนอย่างมาก เพราะถือได้ว่ากรณีของบุคคลทั้งคู่อยู่ห่างไกลจากวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้เขียนมาก ในฐานะผู้หญิงที่ต้องเลี้ยงดูลูกโดยลำพัง ผ่านความทุกข์ยากวิตกกังวล ความไม่มั่นคงในชีวิต การต้องทนรับสภาพที่ทนได้ยากกับการเผชิญวิกฤตความเป็นแม่ซึ่งมีพื้นฐานของบริบทในชีวิตที่ต่างกัน อาจกล่าวได้ว่าผู้เขียนนั้นถือว่าเป็นคนนอกอย่างเต็มตัวในสนามของสังคมและวัฒนธรรมแห่งนี้ และจากนี้ไปคือเรื่องเล่าจากชีวิตและประสบการณ์ของตองและแม่ขาวก่อนที่จะกลายมาเป็นแม่ที่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์กร

2.2 ชีวิตของตอง

นับจากวันแรกที่ผู้เขียนได้พบกับตอง ซึ่งนับว่าเป็นความโชคดีของผู้เขียนอยู่ลึกๆ เพราะ

นับตั้งแต่มีความตั้งใจจะทำการศึกษาหัวข้อเรื่องผู้หญิงที่ประสบวิกฤตความเป็นแม่ในองค์กรภาครัฐ ผู้เขียนได้ใช้ประเด็นเรื่องของผู้หญิงที่เลี้ยงลูกโดยลำพัง มาเป็นกลุ่มเป้าหมายในการขอเก็บข้อมูลกับองค์กร โดยเริ่มจากการขอความอนุเคราะห์ขอเก็บข้อมูลจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ก็นับว่ามีความยากในเรื่องของขั้นตอนและเอกสารอย่างมาก กว่าที่จะได้รับอนุมัติให้เข้าสัมภาษณ์ เนื่องจากองค์กรแห่งนี้เต็มไปด้วยผู้หญิงที่ได้รับการคุ้มครองอันเป็นผลมาจากการค้ามนุษย์ ฉะนั้นการพูดคุยและขอเข้าสัมภาษณ์กรณีศึกษาคนหนึ่ง จึงค่อนข้างเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนสำหรับองค์กรแห่งนี้อย่างมากในการจะทำการเปิดเผยข้อมูลของผู้เสียหายที่เป็นผลมาจากการตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบให้บุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ผู้ปกครองเข้าพบเจอนั้นเป็นไปได้ยากทีเดียว

หลังจากที่ผู้เขียนได้รับอนุญาตให้ทำการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ขององค์กร ซึ่งขณะนั้นแนะนำตนเองกับผู้เขียนว่าชื่อพินี ได้แจ้งแก่ผู้เขียนแล้วว่ามีการศึกษาให้ทำการสัมภาษณ์แค่คนเดียว ผู้เขียนรู้ว่าหลังจากในความหมายขององค์กรนั้น เข้าใจว่างานศึกษาของผู้เขียน คือต้องหมายถึงแม่ที่เลี้ยงลูกคนเดียวให้เห็น ณ ขณะนั้นที่อยู่ในองค์กร เพราะหลังจากนั้นผู้เขียนได้มีโอกาสทราบมาว่ามีวัยรุ่นผู้หญิงอีกคนหนึ่งที่คลอดลูกโดยไม่ตั้งใจในองค์กรเหมือนกัน และได้เลิกกับพ่อของเธอไปแล้ว และตัวผู้เป็นแม่เองก็ได้ทำการส่งลูกกลับคืนไปยังครอบครัวเครือญาติของเธอที่ต่างจังหวัดแล้ว ผู้เขียนได้เอ่ยปากขอพินีว่าอยากจะขอพบน้องคนนั้นได้หรือไม่ แต่ก็ได้คำตอบออกมาในลักษณะที่ไม่อยากให้ผู้เขียนสัมภาษณ์ ด้วยเหตุผลที่ว่า ณ ตอนนี้องานภาพของน้องคนนั้นไม่ได้เป็นแม่ที่กำลังเลี้ยงลูกในองค์กรแล้ว “อย่าเลยดีกว่า เพราะตอนนี้กรณีน้องเค้าไม่ได้เลี้ยงเองแล้ว ตัวเด็กเป็นความรับผิดชอบของครอบครัวไปแล้ว ... ตอนนั้นเค้าไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในงานของเราไง คือเด็กไม่ได้อยู่ในมือเค้าแล้ว เค้าก็เหมือนคนไม่มีลูกไง”

ฉะนั้นในความหมายของเจ้าหน้าที่จึงไม่จัดเด็กคนนี้เป็นกรณีที่ต้ององค์กรจะต้องให้ความดูแลช่วยเหลือ ในฐานะของแม่ที่กำลังเผชิญวิกฤตในการเลี้ยงลูก ซึ่งจะผิดกับกรณีของตองที่ใช้ชีวิตในองค์กรพร้อมกับเลี้ยงลูกไปด้วย ดังนั้นในช่วงครั้งสุดท้ายของการลงพื้นที่เก็บข้อมูล หลังจากที่ผู้เขียนค่อนข้างใช้เวลานานในการเที่ยวไปเที่ยวมาเก็บข้อมูลจากตองหลายครั้ง พินีจึงพูดคุยกับผู้เขียนในทำนองที่ว่าผู้เขียนนั้นเข้ามาผิดกลุ่มเป้าหมายของบ้านตั้งแต่แรก “นี่ถ้ารู้ว่าเก็บนานขนาดนี้เราไม่ให้ตั้งแต่แรกแล้วนะ” เพราะแทนที่ผู้เขียนจะเก็บข้อมูลในส่วนงานที่องค์กรรับผิดชอบหลักในเรื่องของผู้หญิงที่ประสบปัญหาการค้ามนุษย์ ค่าประเวณี แต่ผู้เขียนกลับมาสนใจในประเด็นของผลที่ตามมา นั่นคือ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการให้กำเนิดลูกในขณะที่ผู้หญิงไม่พร้อม อันเป็นผลมาจากการค้ามนุษย์หรือค่าประเวณีนั่นเอง

ด้วยความที่เดินทางมาครั้งทางแล้ว จะดอยกลับคงจะต้องเสียเวลาแน่นอนในการจะทำหนังสือขออนุมัติจากกระทรวงเพื่อขอเข้าเก็บข้อมูลในองค์กรอื่นอีก ดังนั้นผู้เขียนจึงตอบรับทราบและยังยืนยันที่

จะทำการขอสัมภาษณ์กรณีศึกษาดังกล่าวถึงแม้ว่าองค์กรจะให้สัมภาษณ์เพียงแค่วันเดียวก็ตามวันแรกที่ผู้เขียนไปตามนัดและได้เจอกับตอง ภาพแรกที่ผู้เขียนได้เห็น คือ ภาพของเด็กสาววัยรุ่นอายุ 18 ปี ขณะนั้น รูปร่างผอม สูงไม่มากนัก ผิวสีดําแดง ไร้ผมยาวหนา แต่ถึงแม้จะมีรูปร่างที่ดูผอม แต่กระนั้นในช่วงบริเวณเนินหน้าอกนั้นก็กลับดูเต่งตึง อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงสถานะความเป็นแม่ลูกอ่อนที่ยังให้นมลูกอยู่ วินาทีแรกที่ได้สบตากันตองดูเป็นมิตรกับผู้เขียน และรู้สึกได้ถึงการเปิดใจยอมรับและการให้ความร่วมมือในการขอสัมภาษณ์ หลังจากนั้นพินิจก็ได้เชิญผู้เขียนและตองเข้าไปนั่งในห้องรับรองและทำการนั่งพูดคุยกันอยู่สามคน โดยที่ผู้เขียนก็ได้แนะนำตัวพร้อมกับบอกวัตถุประสงค์และหัวข้อในการขอเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ ระหว่างการพูดคุยครั้งนั้น อยู่ในสายตาและความดูแลจากพินิจตลอดเวลา

เมื่อการสัมภาษณ์ดำเนินไปสักกระยะหนึ่งพอสมควร พินิจจึงได้เปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้พูดคุยกับตองบ้าง ซึ่งผู้เขียนได้ทำการสังเกตการณ์ในตัวของเธอ ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพสีหน้าและแววตาเวลาเล่าเรื่องราวประวัติเหตุการณ์ในชีวิตให้ผู้เขียนฟัง นับตั้งแต่เหตุการณ์ชีวิตวัยเด็กจวบจนกระทั่งถูกจับและถูกส่งเข้ามายังองค์กรแห่งนี้ พร้อมกับได้ทราบว่าตนเองกำลังตั้งครรภ์ขึ้นมาอีกกับแขกผู้มาใช้บริการ จากการได้นั่งพูดคุยทำการสัมภาษณ์ตองก็ทำให้รับรู้เรื่องราวและนิสัยใจคอผ่านออกมาจากเรื่องเล่าประวัติชีวิตโดยละเอียด ซึ่งผู้เขียน ได้มีโอกาสพูดคุยสัมภาษณ์กับตองถึงสี่ครั้งด้วยกัน โดยแต่ละครั้งมีระยะเวลาที่ห่างกันเกือบสองเดือน เนื่องจากด้วยความที่ลักษณะขององค์กรเป็นสถานที่ที่มีความเป็นทางการที่สูงพอสมควร การเข้าพบพูดคุยจึงต้องมีการนัดล่วงหน้าและในแต่ละครั้งที่มีการสัมภาษณ์ก็จะได้นั่งพูดคุยแค่ครั้งละประมาณไม่เกิน 2 ชั่วโมง

ครั้งแรกนั้นนอกจากการพูดแนะนำตัวอย่างเป็นกันเองของผู้เขียนแล้ว ตองก็ยังไม่ได้มีท่าทีว่าจะพูดหรืออาจเพราะยังไม่รู้ตัวว่าควรพูดอะไรกับผู้เขียน ดังนั้นตลอดระยะเวลาการสนทนากันครั้งแรกนี้ผู้เขียนจึงเป็นผู้นำในการซักถามและชวนพูดคุยอยู่ฝ่ายเดียว ซึ่งผู้เขียนคิดว่าอาจด้วยความที่ต้องยังถือว่าเป็นเด็กเยาวชนที่ยังไม่ค่อยคุ้นชินกับการต้องถูกสัมภาษณ์เก็บข้อมูล โดยนักศึกษาหรือนักวิจัยเท่าไรหรอก ตองจึงยังดูใหม่กับเหตุการณ์ที่อยู่ดีๆก็ถูกเรียกให้มานั่งเล่าข้อมูลประวัติชีวิตของตัวเองออกมาเป็นฉากๆในคนอื่นรับฟัง โดยรายละเอียดข้อมูลในส่วนบทที่สองนี้ ผู้เขียนจะขอเล่าถึงประวัติชีวิตของตองก่อนจะเกิดวิกฤตความเป็นแม่ โดยเรียงลำดับจากและเหตุการณ์ ดังต่อไปนี้

2.2.1 ชีวิตวัยเด็ก กับความรู้สึกที่ขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว

เริ่มแรกกับข้อมูลประวัติภูมิหลังในวัยเด็ก ผู้เขียนเป็นคนนำการซักถามเพื่อจะเชื่อมโยงไปถึงประวัติครอบครัวที่มาจากของตอง ชีวิตวัยเด็กของตองนั้น พินิจเป็นคนจังหวัดกรุงเทพฯ เมื่อยังเล็กเธอมีครอบครัวที่สมบูรณ์แบบพ่อแม่ลูก ฐานะพอมีพอใช้ไม่คิดจะอะไรเนื่องด้วยพ่อของเธอมีธุรกิจรับซื้อเหล็กขายเหล็ก ซึ่งตองเล่ากับผู้เขียนด้วยน้ำเสียงที่จริงจังว่า “เมื่อก่อนสุขสบายมากช่วงก่อนที่แม่จะเสียชีวิตบ้านมีรถใหญ่หลายคัน” หลังจากที่แม่ของตองเสียชีวิตตั้งแต่ตองยังเด็ก เธอจึงอยู่ในบ้านหลังเดียวกับพ่อ

เมียใหม่ของพ่อ ตาและก๊น้องชาย ส่วนพี่สาวนั้นไปได้แฟนและมีครอบครัวอยู่ที่นครราชสีมา “หนูโตมากับตาซึ่งเป็นพ่อของแม่ แต่ตาก็จะอยู่กับพ่อหนู คือแม่หนูเสียตั้งแต่ตอนเด็กๆ หนูจำความได้หนูก็ไม่เห็นเขาแล้ว หนูก็จะอยู่กับตากับพ่อ สร้างบ้านเองเป็นตึก หนูก็จะอยู่กับตา พี่น้องก็จะอยู่ห้องหนึ่ง ส่วนพ่อก็จะอยู่อีกห้องหนึ่งกับแม่ใหม่” โดยนั่นคือเหตุการณ์จุดเปลี่ยนในชีวิตแรกที่ทำให้ต้องเข้ามาอยู่ในความดูแลของผู้เป็นตา ส่วนพ่อของเธอนั้นก็ได้เมียใหม่พร้อมกันทำให้เธอต้องมีแม่ใหม่ด้วยไปในตัว อย่างไรก็ตามการที่แม่ต้องจากไปนั้นไม่ได้จากไปเฉยๆ แต่ได้ทิ้งความรู้สึกให้กับเธอว่าคำว่าครอบครัวนั้น จะไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป เพราะเหตุการณ์ครั้งนั้น เป็นสิ่งที่ต้องเอามาบอกผู้เขียนและย้ำกับตนเองเสมอว่าชีวิตของเธอนั้น เป็นเด็กบ้านแตก เป็นเด็กที่ขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว จากคำถามที่ว่าชีวิตวัยเด็กของเธอรู้สึกขาดอะไร “พ่อแม่นะคะ แต่ความรักเนี่ยหนูถูกตาเลี้ยงมาจนกระทั่งโอเค แต่อย่างพ่อเค้ามีเมียใหม่ ส่วนใหญ่พ่อเค้าจะรักพี่สาวกับน้องชายมากกว่านี้ ซึ่งเป็นพ่อแม่เดียวกัน จะเป็นตามากกว่าที่เลี้ยงหนูตั้งแต่เล็กจนโต”

ภายหลังเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในความดูแลของผู้เป็นตาและย่า เธอบอกกับผู้เขียนว่าส่วนใหญ่จะชอบและสนิทกับตามากกว่า เพราะว่าตาจะเลี้ยงดูและเอาใจใส่เธอมากกว่าย่า และตาคือคนที่รักเธอมากที่สุด ส่วนความรักจากผู้เป็นพ่อ ต้องไม่เคยกล่าวให้ผู้เขียนรับฟังเลยว่าเธอกับพ่อนั้นความสัมพันธ์เป็นในลักษณะใด บอกแค่พ่ออยู่กินกับเมียใหม่ โดยที่ตัวเธอและพี่สาวกับน้องชายจะอยู่ในความดูแลของทั้งตาและย่าเสียเป็นส่วนมาก เพราะว่าหลังจากนั้นไม่นานพ่อของเธอก็เสียไป และนับจากนั้นชีวิตของเธอก็ไม่ได้มีความสุขสบายและมีพ่อใช้เหมือนอย่างแต่ก่อน

ในระหว่างช่วงที่ต้องเล่าเรื่องนั้น ผู้เขียนจะปล่อยให้เธอได้เล่าไปเรื่อยๆ จนเมื่อมีจุดไหนในเหตุการณ์ชีวิตที่สำคัญผู้เขียนก็จะเริ่มตั้งคำถามและถามย้ำเพื่อจะตีกรอบให้เธอเจาะลึกช่วงเหตุการณ์ในวัยเด็กช่วงนั้นให้ผู้เขียนฟังอย่างละเอียด ซึ่งขณะเดียวกันนั่นเองที่ผู้เขียนก็สังเกตบุคลิกลักษณะของการเล่าเรื่องราวและการตัดสินใจของเธอในแต่ละครั้งที่ผ่านมา ดังเช่นบริบทของการได้รับการศึกษาของตอ ผู้เขียนนั้นรับทราบว่าจะต้องมีวุฒิการศึกษาแค่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 พูดยาวๆ ก็คือว่าเธอยังไม่มีวุฒิการศึกษาขั้นต่ำ นั่นคือระดับประถมศึกษา 6 เลขด้วยซ้ำ ในเรื่องการศึกษาของเธอนั้น ตรงจุดนี้ต้องเล่าด้วยน้ำเสียงที่ดูคล้ายว่าจะ โยนความคิดในเรื่องการศึกษาของเธอว่าที่เธอมีวุฒิการศึกษาแค่นี้ เนื่องมาจากเพราะผู้เป็นย่าไม่ให้เธอเรียนหนังสือ โดยอ้างว่าไม่มีเงินทองส่งเสียเรียน ตรงจุดนี้จึงทำให้เธอกับย่าไม่ค่อยถูกกัน เธอเริ่มมีความรู้สึกต่อต้านและเริ่มไม่ค่อยอยากอยู่กับบ้าน ถึงแม้ว่าจะมีตาเป็นผู้ที่รักและเลี้ยงดูเธอมาทั้งคอยดูแลและหวังดีกับเธอเสมอ จนเธอได้รู้จักกับผู้ชายคนหนึ่งที่จะเข้ามามีบทบาทและถือเป็นจุดเปลี่ยนอย่างสำคัญในชีวิตของเธออย่างใหญ่หลวงในอนาคตต่อมา “อย่างหนูบอกว่ายากเรียนต่อ เค้าบอกเงินไม่มี ไม่มีเวลาพาไปสมัคร หนูก็ตื้อๆ เค้าขอไปเรียน กศน. ก็ได้ เค้าก็บอกยังไม่ว่าง หนูก็บังคับเค้ากระตุ้นเค้า จนบางทีหนูก็เออ ไม่เรียนก็ไม่เรียนวะ”

2.2.2 ชีวิตนอกบ้านกับแฟนอันเป็นที่รัก

ชีวิตที่คิดว่าตนเองขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัวโดยเฉพาะจากพ่อและแม่ ประกอบกับความไม่เข้าใจจากผู้เป็นย่า ชีวิตของเธอจึงไม่มีตัวยึดหรือแก่นสารอะไรในชีวิต ถึงแม้จะมีผู้เป็นตาแต่ความสัมพันธ์ก็เทียบไม่ได้กับคำว่าครอบครัวที่มีพร้อมหน้ากันพ่อแม่ลูก เมื่อผู้เป็นย่าไม่ให้เรียนหนังสือในที่แรกเธอต่อต้านเพราะอยากเรียน จนเมื่อท้ายสุดเธอก็กลายเป็นเด็กที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่มีการศึกษา เธอใช้ชีวิตไปวันๆ จนเมื่อได้รู้จักกับชายคนหนึ่งชื่อว่า “ก้อง” ซึ่งมีอายุแก่กว่าเธอประมาณ 2 ปี ต้องเล่าให้ผู้เขียนฟังว่าในตอนแรกเธอรู้อักกับก้องผ่านการติดต่อพูดคุยโทรศัพท์กันแค่นั้น ด้วยระยะเวลาอันพอสมควรทั้งเธอและก้องจึงได้พบปะหน้าตากันแล้วตัดสินใจคบหากันด้วยวัยขณะนั้นของเธอคืออายุ 14 ปี ซึ่งการเข้ามาและคบหาใจกับก้องทำให้ต้องตัดสินใจย้ายออกไปอยู่กับก้องที่บ้านของฝ่ายชาย ซึ่งเปิดเป็นร้านขายของชำ เธออยู่อาศัยร่วมกับแฟนหนุ่มและผู้เป็นแม่ของแฟนหนุ่ม โดยเธอเรียกเขาว่า “แม่นัน”

ในระหว่างช่วงที่เล่ามาถึงจุดที่เธอตัดสินใจหนีตามมาอยู่กับแฟน ต้องก็ยังเล่าให้ผู้เขียนเห็นภาพอีกว่า การที่เธอตัดสินใจเช่นนี้ เธอได้ถูกคัดค้านและไม่เห็นด้วยอย่างรุนแรงจากผู้เป็นตาและย่า และโดยเฉพาะตา ที่เข้ามาห้ามและขอร้องเธอไม่ให้ไป “กูขอร้องไม่ให้มึงไป” พร้อมกับใช้คำพูดที่คำทอต่อว่าเธอสารพัด “มึงจะไปทำไม มึงอยากเสียคนหรือ” แต่สุดท้ายก็ต้องก็ออกมา

การเข้ามาใช้ชีวิตอยู่กับแฟนภายใต้ชายคาเดียวกัน พร้อมกับครอบครัวเพียงคนเดียวของแฟนหนุ่มนั้นก็คือ แม่ของฝ่ายชายแค่นั้น ต้องเล่าว่าเธอกับแม่แฟนทะเลาะกันเป็นประจำจนขนาดเอ่ยปากไล่เธอออกจากบ้านอยู่บ่อยครั้งไป โดยที่ตอ้งก็ไม่ได้บอกกับผู้เขียนว่าสาเหตุของการทะเลาะระหว่างเธอกับแม่ผัวนั้นคืออะไร แต่ก็ได้แฟนหนุ่มที่คอยดึงเธอกลับมาอยู่เสมอ เมื่อผู้เขียนถามไถ่ถึงนิสัยใจคอของแฟนหนุ่มและระดับการศึกษาของเขา ก็ทำให้ทราบว่าพื้นฐานครอบครัวพ่อแม่พอใช้ และตัวของแฟนหนุ่มก็เรียนหนังสือ ซึ่งตอ้งเองก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าเขาเรียนอะไรและอยู่ชั้นไหน ส่วนความรักของทั้งคู่เป็นปกติธรรมดาที่ทะเลาะเบาะแว้งคดคั่นบ้างตามประสา

จากเรื่องราวที่ตอ้งเล่าเกี่ยวกับชีวิตของเธอยามเมื่อมาอยู่อาศัยกับก้อง เธอได้มารับรู้ภายหลังว่าฝ่ายชายนั้นค้ายาเสพติดและเป็นผู้เสพเองด้วย เมื่อเธอรู้อเสียใจและบอกให้เขาเลิก แต่เขาก็ไม่เลิก หนำซ้ำยังพาเธอติดสอยห้อยตามเพื่อจะเอามิดไปจีบปล้นผู้อื่นจนถูกตำรวจจับได้ เป็นเหตุให้เธอถูกนำตัวส่งสถานพินิจบ้านปราณี ที่จังหวัดนครปฐม และใช้ชีวิตอยู่ที่นั่น 1 ปีกว่า ในระหว่างนั้นเธอก็ได้รับทราบข่าวแฟนหนุ่มได้ออกจากสถานพินิจแล้วและกำลังคบหาอยู่กับผู้หญิงอีกคน เธอจึงเสียใจและเมื่อตัวเธอได้ออกจากสถานพินิจแล้วจึงตัดสินใจไปหาพี่สาวที่ปากช่อง นครราชสีมาพร้อมกับคิดตัดสินใจหางานทำเป็นเด็กเสิร์ฟและคนงานกระเทาะหิน ได้ค่าแรงมาจนเจือตนเองพร้อมกับมีเงินเก็บบ้างเล็กน้อย ชีวิตช่วงนี้ของตอ้งคงจะไปได้ดีมากกว่านี้ หากเมื่อเธอไม่ได้รับการติดต่อจากแม่นัน ว่าลูกชายของตนถูกจับเข้า

คุกอีกแล้ว ด้วยความที่ยังรักแฟนหนุ่มอยู่ ต้องจึงตัดสินใจกลับมาอีกครั้ง ซึ่งในช่วงนั้นแฟนใหม่ของผู้ชายก็ได้เลิกกันไป ดังนั้นเธอจึงได้ปรึกษาหารือกับแม่ที่มั่นใจว่าจะสามารถช่วยเหลือโดยการประกันผู้ต้องหาออกมาได้อย่างไร ด้วยเงินเก็บของเธอจากการทำงานก็ได้ถูกนำมาจ่ายค่าเช่าบ้านให้กับครอบครัวของฝ่ายชายอีก สุดท้ายเธอและแม่ของอดีตแฟนจึงตัดสินใจแล้วว่าเธอจะต้องไปขายบริการทางเพศ โดยที่ตัวเธอเองเป็นผู้เสนอตัวที่จะทำวิธีนี้ด้วยความสมัครใจโดยที่แม่ของแฟนหนุ่มและตัวของแฟนหนุ่มเองไม่ได้คัดค้านห้ามปรามแต่อย่างใด กลับเห็นดีเห็นงามด้วยในการตัดสินใจครั้งนี้ของเธอ “อย่างเราก็ทำงานมาเป็นเดือนกว่าจะได้มันชิ้นกะ หนูเป็นคนใจร้อนอะไรอย่างเนี่ย อย่างบางทีไปเยี่ยมแฟนเค้าก็จะชอบบ่นว่าเบื่อ อยากออกไปแล้วมันอี๊ดอะ ไรอย่างนี้ใช่ไหมคะ หนูก็ต่อว่าเค้าว่าทำไมเค้าก็สัญญาว่าจะไม่ทำอีก หลังจากนั้นมาหนูก็ตัดสินใจทำเลย” ทั้งนี้เธอบอกว่าหากจะขอความช่วยเหลือจากญาติ ก็กลัวจะโดนตำหนิ “เพราะตอนที่แฟนหนูติด หนูต้องการเงิน แล้วหนูก็คิดว่าถ้าหนูมาบอกเค้าขอความช่วยเหลือจากเค้า เค้าก็จะต้องว่าก็ปล่อยให้มันติดไปซิ มันไม่ใช่พอใช่แม่มีงะหน่อย เพราะงี้หนูเลยไม่บอกเค้า”

2.2.3 จุดเปลี่ยนของชีวิต การค้าประเวณีและการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ จนนำมาสู่การกลายเป็นแม่ในภาวะวิกฤตในสถานคุ้มครองของรัฐ

จากข้อมูลข้างต้นนี้ผู้เขียนได้มีโอกาสตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชีวิตของตองอีก 2 คน คนแรกคือ “ย่าต้อย” ซึ่งมีศักดิ์เป็นย่าของเธอในฐานะเป็นน้องสาวของปู่ และย่าต้อยนี่เองที่ตองเล่าว่าเธอมักมีปัญหาเกี่ยวกับย่า และย่าก็ไม่ได้สนับสนุนเธอเรียนเท่าที่ควร คนต่อมาคือ “ตาเฮง” ซึ่งบุคคลนี้คือผู้ที่มีบทบาทกับชีวิตของตองอย่างมากในปัจจุบันในฐานะที่เขาเป็นหนึ่งในแขกของผู้มาใช้บริการทางเพศ และเป็นพ่อของลูกเธอเอง

ตาเฮงนั้นเป็นชายวัยกลางคนอายุ 50 ปี ลักษณะรูปร่างสันทัด เตี้ย ผิวสีดําแดงอันเนื่องมาจากการคล้ำแดด ผิวหนังเหี่ยวย่น น้ำเสียงดูแก่สาๆใหญ่ๆติดสำเนียงจีน พูดเสียงดังฟังชัด ระหว่างการสัมภาษณ์ ตาเฮงได้เล่าเรื่องราวของตนนับตั้งแต่เจอตองให้ผู้เขียนฟัง นับเป็นการลำดับเรื่องราวนับตั้งแต่เริ่มแรกและเปิดมุมมองให้ผู้เขียนเห็นเรื่องราวอีกด้านที่ซึ่งสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับตัวของตองผ่านสายตาและความรู้สึกของตาเฮงให้ผู้เขียนรับรู้ ตาเฮงและตองนั้นรู้จักกันตั้งแต่ที่ตองอายุ 14-15 ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นสอดคล้องกันกับที่ตองเล่าให้ผู้เขียนฟังว่าเธอได้ออกจากบ้านมาอยู่กับแฟนหนุ่มตั้งแต่อายุ 14 ปี “...ก็บอกตรงๆแหละ ตั้งแต่รู้จักเขา (หมายถึงตอง) ก็มีแฟนเขาคนนึง คือเรื่องมันเยอะเยอะ ไม่รู้จะเริ่มยังไง ... เขาก็มีแฟนของเขาอยู่แล้ว เป็นเด็กแถวสนามหลวง เป็นคนอีสาน คนสุรินทร์นะ (หมายถึงก๊อง) ก็รู้จักไอนี้ เขาก็อยู่กันมานานเป็นแฟนกันมา แต่นี่เสร็จปั๊บก็เลิกกัน ไม่รู้แฟนเขาไปมีแฟนใหม่หรืออะไรก็ว่าไปเสร็จแล้วเขาก็ทิ้งยี่นี่ แล้วยี่นี่ก็ไม่รู้ยังไงของเขา เขาก็ไปเจอยี่แดง เขาก็พามาให้เรา มารู้จักกับเรา ก็มาบอก เขาเอามาที่แรกพันนึง ติดต่อมานอนกับเรา กินอยู่กับเรา ก็มาขายตัวให้เราล่ะ นอนไปนอนมา วันนี่

ก็ไม่ต้องไปผ่านยัยแดง เพราะมันกินหัวคิว เราก็บอกมาอยู่ใหม่ เราจะเลี้ยงเอง แล้วมันก็มาอยู่กับเรา พักหนึ่ง ไปๆมาๆ เราก็อายุใหม่ มีหน้ามีตาที่ซื้อทองซื้ออะไรให้มันใส่ มือถือ ให้เงิน...พอขายไปขายมาไปๆ พอเราซื้อทองซื้ออะไรให้ไป...เสร็จพออยู่ไปอยู่มาไม่มีเงิน ตัวมันก็ทิ้งไอ้คนนั่นกลับมาเอาอีนี่เอาอิตอง อีตองก็ทิ้งเราไป เราก็เอออๆ ทิ้งก็ทิ้งเล็กก็เล็กไปตั้งนาน ไปๆมาๆ ตัวมันใช้เงินหมดอะไรหมด ทีนี้ตัวมันก็คิดต่อมาหาเราที่ห้อง มานอนกันเป็นเดือนเหมือนกันก็อยู่ไป พาไปกินหมูกระทะ คบกันไปตั้งนาน คบไปคบมามันไปอยู่กับตัวมัน เวลาไม่มีตังค์ มันก็มานอนกับเราพันหนึ่งห้าร้อยก็เอา ...แล้วก็ทำไปทำมา อีแม่ตัวเขาก็พามาขายตัว ทีนี้ก็เลยโดนจับไป”

ในขณะที่เดียวกันยัยด้อยก็พูดถึงความผิดพลาดของตองในครั้งนี้ที่ทำให้ต้องไปติดที่สถานคุ้มครองแห่งนี้ว่า “...ก็นั่นแหละ มันก็ยอมให้เขาหลอก เหมือนครั้งแรกที่มัน ไปติดที่นั่น (หมายถึงบ้านปราณี) มันคงยังไม่รู้ แต่พอมาอยู่ที่นี่มันคงรู้แล้วละ” พร้อมกับนั้นก็พูดถึงอดีตแม่แฟนของตองในลักษณะของความโกรธแค้นด้วยว่า “แม่แฟนมัน พุดจ้อดๆ เคยไปปลกหนังค่ากับมันมาแล้ว”

หลังจากการตัดสินใจกลับมาช่วยเหลือแฟนในครั้งนี้ นำมาสู่การต้องรับบทบาทในการตัดสินใจครั้งใหญ่ในชีวิตกับการต้องคิดว่าทำอย่างไรถึงจะได้เงินมากพอในการช่วยเหลือชายคนรัก โดยที่วิธีการของเธอคือการที่ตัวเธอและแม่นัน แคะเดินวนเวียนอยู่ในสถานที่ที่เป็นแหล่งการค้าประเวณีอยู่แล้ว ถ้ามีใครสนใจในตัวเธอเธอก็จะขึ้นห้องไปกับคนนั้น ซึ่งแม่นันก็จะคอยเก็บเงินรออยู่ข้างล่าง โดยส่วนใหญ่เธอจะรับแขกกับคนที่เธอรู้จักอยู่ก่อนแล้ว โดยวันแรกตองเล่าว่าได้รับแขกไปทั้งหมด 3 คน ได้เงินมาแต่ก็ยังไม่พอต่อการไปประกันตัวแฟนหนุ่ม ดังนั้นการตัดสินใจค้าบริการครั้งที่ 2 เธอเล่าความรู้สึกให้ฟังเมื่อผู้เขียนถามว่าไม่กลัวหรือ เธอได้ตอบกับผู้เขียนว่ากลัวเหมือนกัน ทั้งกลัวโดนตำรวจจับและกลัวโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ด้วย เมื่อถามถึงวิธีการป้องกันเรื่องการตั้งครรภ์วิธีอื่นที่นอกเหนือจากการใช้ถุงยางอนามัยแล้ว เธอเล่าว่าตัวเองก็รู้ว่ามีการกินยาและการฉีดยาทุก 3 เดือน แต่ในบางครั้งเมื่อเสร็จสิ้นจากการรับแขกเธอก็อาจผลอลืมกินยาไปบ้างเนื่องจากความง่วงและความเหนื่อยล้าจากการขายบริการ

ดังนั้นวิธีที่เธอถือว่าเป็นป้องกันตัวเองได้ดีที่สุดเมื่อขึ้นห้องกับแขกก็คือการพกถุงยางอนามัยไปด้วยหลายชิ้นแล้วให้แขกที่สวมถุงยางตามปกติอยู่แล้วต้องสวมทับถุงยางของเธออีกชั้นหนึ่งด้วย และวิธีการเลือกแขกนั้นเธอมักจะเลือกเป็นคนที่คุ้นเคยกัน เช่น เคยพุดคุยพบปะกัน ซึ่งคนเหล่านี้ก็จะอยู่ในวงการของการซื้อขายประเวณีกันอยู่ก่อนแล้ว เพียงแต่เมื่อก่อนเธอไม่เคยคิดที่จะขายบริการ แต่พอมาในช่วงนี้เมื่อเธอเปิดเผยว่าต้องการขาย ดังนั้นจึงเป็นการตกลงซื้อขายบริการกันได้โดยง่าย

“อย่างเวลาหนูไปวัยรุ่นก็จะเข้ามาจับบ้าง หรือพวกคนแก่เค้าก็จะซุบซิบกัน บางทีหนูไม่รู้ แต่จะเป็นแม่แฟนเค้าจะให้เบอร์ เพราะเค้าอยากให้หนูเอาไว้คุยแก้เหงา อย่างบางคนเค้าก็จะคิดเรื่องเพศสัมพันธ์ใช้ไหมคะ แต่หนูก็ไม่ได้อะไร ไร อย่างหนูกดโทรศัพท์ก็ลองดู เค้าชวนว่าไปไหม หนูก็ไป

ก็เลยได้ พอเราคุยกัน เราก็แบบเอ่ยก่อนว่าพี่หนูอยากได้เงิน เค้าก็โอเค หนูก็เลยทำเลย”

เมื่อครั้งแรกของการตัดสินใจขายตัว “หนูคิดว่าขายวันเดียวก็ได้ประกันตัว” แต่เมื่อการตัดสินใจขายครั้งแรกมีปัญหาและอุปสรรคหลายอย่างทำให้เงินที่ได้เยอะกลับไม่เพียงพอต่อการประกันตัวแฟนหนุ่ม เมื่อครั้งแรกผ่านพ้นไป แต่เป้าหมายยังไม่สำเร็จ เธอจึงมีความคิดที่ว่าคงจะทำได้เรื่อยๆ อย่างน้อยสักวันหนึ่งก็คงพอจะได้ประกันตัวแฟน “...ผ่านมาได้วันสองวันหนูก็ขายอีกแต่เป็นกับแขกคนเดิมนะค่ะ เพราะว่าหนูกลัวว่าจะโดนชิง เพราะแขกบางคนได้เสร็จไม่จ่าย หนูก็เลยคิดว่าขึ้นกับคนเดิมดีกว่า 3 คนก็ยังดี แต่การขึ้น 3 คนนี้บางครั้งเค้าก็ตีบให้เรา” และในช่วงของการมาค่าบริการนี้ ตอนที่ได้เจอกับตาเฮง และได้ขายบริการให้ตาเฮงด้วยเช่นเดียวกัน “คือเจอกันนานแล้วค่ะ ตั้งแต่หนูคบกับแฟนวัยรุ่นแล้ว คบมาได้ปีเกือบ 2 ปี แต่ยังไม่เคยได้กันมาได้พักหลังๆนี่คือประมาณเดือนเมษาปี 56 คือตอนนั้นหนูกับครอบครัวแฟนไม่มีเงิน แล้วแฟนหนูติดคุกอยู่เค้าต้องการเงินประกันนะค่ะก็เลยเอาตัวเข้าแลกกับเงิน” ซึ่งข้อมูลตรงส่วนนี้สะท้อนข้อเท็จจริงที่ว่าตองให้ข้อมูลไม่ตรงกับตาเฮง เนื่องจากตาเฮงบอกว่าได้เสียกับตองมาก่อนหน้านั้นแล้ว และพอมายขายบริการจึงตามมาซื้อบริการอีก

การค่าบริการดำเนินมาทั้งสิ้นจนถึงครั้งที่ 3 ซึ่งในการค้าครั้งนี้มีผู้มาติดต่อขอซื้อ โดยครั้งนี้เป็นแขกที่ไม่คุ้นเคย บริบทของช่วงเวลานั้นเธอเล่าให้ผู้เขียนฟังว่าเธอนั้นรู้สึกมีกลางสังหรณ์และมีอาการกระตุกที่หางตาข้างขวา ซึ่งทำให้เธอรู้สึกใจคอไม่ดีและเริ่มรู้สึกไม่อยากทำเลยในวันนั้น แต่แม่นั้นก็ได้ปลอบใจเธอไปว่าไม่เป็นไร ไม่มีอะไร จนในที่สุดเมื่อแม่นั้นพาเธอมาส่งถึงห้องแขกและได้ทำการตกลงราคาในการค่าบริการกันเรียบร้อยแล้ว สิ่งที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจแสดงตัวและเข้าจับกุมเธอและแม่ของแฟน ในฐานะเป็นธุระจัดหาให้เด็กเยาวชนอายุไม่ถึง 18 ปี ค่าบริการทางเพศ

จากบริบทเหตุการณ์ข้างต้น คือการฉายภาพให้เห็นลักษณะนิสัยของตอง จากฉากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงของการค่าบริการนั้น ตองพยายามสื่อกับผู้เขียนว่าตนเองนั้น รับรู้ว่าคุณกำลังทำอะไรอยู่ ไม่ได้ถูกบังคับ “ก็แม่หนูเป็นคนรับตั้งค์ ก็ตอนนั้นหนูกำลังขึ้นห้องกับแม่ หนูก็มีกลาง หนูก็ตากระตุก หนูก็บอกแม่ แม่ก็บอกว่าไม่มีไรหรอกๆ หนูก็ไปขายไม่ก็พันเอง ตัดใจขึ้น ไปพอไปถึงยื่นเงินปั๊บเค้าลื้อเลย เหตุการณ์แถบปลับปลาไหล คลองถมค่ะ” หลังจากเหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้เธอถูกจับกุมตัวและถูกส่งเข้ามายังสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพแห่งนี้ ซึ่งมีหน้าที่และภารกิจหลักในการให้ความคุ้มครองผู้ถูกกระทำจากการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ในส่วนของการขึ้นศาลและคดีความนั้น เธอมีความกล้าหาญในการที่จะปกป้องแม่ของแฟน โดยการบอกว่าตัวของเธอเองนั้นสมัครใจและยินยอมในการขายบริการทางเพศด้วยตนเอง แต่เนื่องด้วยหลักกฎหมายที่ว่าตัวของเธอเป็นเพียงเด็กเยาวชนที่อายุไม่ถึง 18 ปี ดังนั้นอย่างไรเสียผู้เป็นแม่แฟนก็จะต้องถูกจับกุมตัวในฐานะผู้เป็นธุระจัดหาให้เกิดการค้าประเวณีขึ้น

“...มันคือความสมัครใจ แต่ในเรื่องของคดีความมันเลยทำให้ดูเหมือนว่าหนูถูกบังคับเพราะว่าหนูไม่ถึง 18 ค่ะ เค้าเลยคิดว่าหนูถูกผู้ใหญ่บังคับให้มาขาย อย่างตอนที่หนูไปขึ้นศาล ตอนแรกคือไปที่เค้า

สอบถาม กับการพูดของหนู มันไม่ตรงกันค่ะ ก็ตำรวจให้หนูพูดตามที่เค้าบอกใช้ไหมคะก็นั่นแหละ หนู ก็ปฏิเสธ ไปว่า ไม่ค่ะ แม่หนูไม่ผิด หนูยอมรับทุกอย่าง เค้าก็บอกว่าถ้ายอมรับอย่างนี้ก็ต้องไปสถานพินิจ นะ หนูก็บอกว่าค่ะ หนูเคยอยู่มาแล้ว เค้าก็บอกงั้นต้องไปขึ้นศาลนะ อย่างตอนขึ้นศาลหนูผลักแม่หนูออก เลยให้เอาหนูคนเดียวแต่เค้าไม่เอาเค้าจะเอาผิดแม่หนูด้วย ก็เลยเหมือนกับว่าแม่หนูนะเป็นแม่แล้ว แต่จริงๆมันไม่ใช่ แม่แฟนก็เลยรับผิดชอบไปเลย”

เมื่อลำดับเรื่องเล่าในชีวิตของตองดำเนินมาถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญยิ่งในชีวิตของเธอและก็เป็น ช่วงเวลาที่ไม่ยาวนานมากนักกับการที่ผู้เขียนได้มารู้จักกับตอง ในฐานะของนักวิจัยที่ขอเข้าถึงข้อมูล เรื่องราวชีวิตของเธอ ด้วยว่าวิกฤตในชีวิตของเธอที่ทำให้เธอเครียดเสียยิ่งกว่าการถูกจับกุมด้วยข้อหา การค้าบริการทางเพศ ซึ่งต้องบอกกับผู้เขียนว่าเธอไม่ได้รู้สึกหวาดกลัวหรือมีความวิตกกังวลใจมากนัก กับการถูกจับกุมในครั้งนั้น ด้วยเหตุผลที่ว่าเธอเคยถูกจับกุมเข้าสถานพินิจบ้านปราณีมาแล้ว แต่ทว่าการ เพศหญิงหน้ากับภาวะวิกฤตที่ทำให้เธอเริ่มรู้สึกตึงเครียด กตสัน และวิตกกังวล เป็นอย่างมาก กำลังสืบคลาน เข้ามาหาตัวเธอ โดยที่เธอยังไม่รู้ตัว จนเมื่อได้ก้าวเข้ามาสู่กำแพงรั้วขององค์กรรัฐแห่งนี้นั่นเอง เพราะ หลังจากที่เธอถูกคุมตัวเข้ามาอยู่ในความดูแลของที่นี่ เธอได้ให้กำเนิดลูกและเลี้ยงลูกในนี้ ซึ่งผู้เขียนจะ กล่าวถึงเรื่องราวของตองต่อจากนี้ในบทถัดไปที่ว่าด้วยการมีลูกและปฏิสัมพันธ์กับองค์กร

2.3 ชีวิตของขาว

วันแรกที่ผู้เขียนได้พบกับแม่ขาว ผ่านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ประจำ มูลนิธิ คือ “พี่เจน” เมื่อพี่เจนได้นัดให้ผู้เขียนเข้ามาสัมภาษณ์ที่มูลนิธิ และในเวลาเดียวกันเพื่อมา สังเกตการณ์งานสโมสร ของที่นี่ไปด้วยในตัว เพื่อจะได้รู้จักกิจกรรมการทำงานขององค์กรบ้าง ในงาน วันนั้นพี่เจนได้นัดให้ผู้เขียนได้มีโอกาสสัมภาษณ์แม่ขาวในฐานะของการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวที่เข้ารับความ ช่วยเหลือจากองค์กร ซึ่งภายในบรรยากาศค่อนข้างเป็นกันเองภายในรั้วกำแพงของมูลนิธิ เมื่อต่างฝ่าย ต่างรู้จักกันและกันว่า ฝ่ายนี้จะสัมภาษณ์และอีกฝ่ายเป็นผู้ถูกสัมภาษณ์ ดังนั้นลำดับขั้นตอนจึงเป็นไป โดยง่าย ไม่ต้องมีพิธีรีตองหรืออธิบายสร้างความคุ้นเคยหรือไว้เนื้อเชื่อใจมากนัก เมื่อเทียบกับกรณีของ การขอเข้าสัมภาษณ์ตอง เนื่องด้วยความเป็นมูลนิธิ ที่เรื่องราวของผู้มารับบริการมักจะถูกเจ้าหน้าที่นัก สังคมสงเคราะห์นำมาใช้เป็นแบบเรียนหรือข้อคิดหรือเป็นกรณีศึกษาให้กับนักศึกษานักวิจัยมากมาย หรือแม้แต่การถูกสัมภาษณ์จากนักสังคมสงเคราะห์เองก็ตาม ดังนั้นจึงไม่แปลกที่แม่ขาวจะรู้สึกเป็นมิตร ตลอดการพูดคุยและยินดีให้ข้อมูลแก่ผู้เขียนอย่างเต็มที่

เมื่อกลับมาพิจารณาถึงความรู้สึกแรกของผู้เขียนที่ได้พบกับแม่ขาว พบว่าแม่ขาวเป็นหญิงวัย กลางคนอายุ 43 ปี ภูมิลำเนาเป็นคนอีสาน ลักษณะรูปร่างหน้าตาค่อนข้างดี ผิวพรรณขาวเหลือง ดูหยาบ กระจ่าง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการทำงานหนัก บ่อยครั้งในระหว่างการสัมภาษณ์ในเรื่องที่ละเอียดอ่อน

และมีผลกระทบต่อจิตใจ ผู้เขียนสังเกตเห็นนัยน์ตาคูมิน้ำหล่อลื่นอยู่ น้ำเสียวก็คู้สั้นเครือ แม้เวลาที่ผู้เขียนเพียงเริ่มพูดคุยเรื่องปกติทั่วไป ยังไม่ได้นำพาเข้าสู่เรื่องราวในชีวิตจริงของเธอกับประเด็นงานที่ผู้เขียนจะมาเก็บข้อมูล ซึ่งในวันนั้นแม่ขาวไม่ได้มาเพียงคนเดียวแต่มาพร้อมกับลูกสาวคนเล็กวัยมัธยมปลายหน้าตาน่ารักคนหนึ่ง ชื่อ “ฝ้าย” เมื่อกลับมาพิจารณาที่ตัวของแม่ขาวอีกครั้ง ผู้เขียนเริ่มต้นการเข้าสู่เนื้อหาข้อมูลในชีวิตที่ผู้เขียนต้องการ ซึ่งเป็นไปตามคาดโดยที่ผู้เขียนแทบจะไม่ต้องนำการสนทนาอะไรเลย แม่ขาวจะเป็นคนเล่าเรื่องราวของเธอ เพียงแต่ผู้เขียนคอยเน้นตกรอบว่าให้เริ่มช่วงเวลา ณ จุดไหนที่ผู้เขียนต้องการ

แม่ขาวได้ผ่านการมีครอบครัวมาแล้ว 2 ครั้ง มีลูก 2 คนกับสามีทั้งคู่ โดยลูกชายคนโตเกิดกับสามีคนแรกและลูกสาวคนเล็ก คือน้องฝ้ายเกิดกับสามีคนที่ 2 ทั้งนี้ในรายละเอียดการนำเสนอข้อมูลเรื่องเล่าจากแม่ขาวนี้ ผู้เขียนจะนำเสนอแยกเป็นบริบทของครอบครัวที่จากมา จนมาสู่ช่วงชีวิตที่อยู่กับสามีคนแรก และสามีคนที่ 2 ดังนี้

2.3.1 ครอบครัวในวัยเด็ก

พื้นเพของแม่ขาวเป็นคนจังหวัดมหาสารคาม มีน้องต่างบิดาทั้งหมด 4 คน ซึ่งแม่ของเธอได้เลิกกับพ่อแล้วมาแต่งงานอยู่กับสามีใหม่ ชีวิตวัยเด็กผู้เป็นแม่ไม่ค่อยได้สนใจเธอนัก โดยจะให้ความสนใจกับลูกๆทางฝั่งสามีใหม่มากกว่า และเนื่องจากเธอเป็นพี่คนโตสุด จึงต้องรับภาระคอยดูแลเลี้ยงดูน้องๆ แม่ขาวเล่าให้ผู้เขียนฟังว่าชีวิตในวัยเด็กลำบาก ถือว่าไม่ค่อยได้รับความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ ส่วนใหญ่ผู้เป็นแม่จะฝากเธอให้อยู่ในความดูแลของคนในละแวกบ้าน ซึ่งเธอจะเรียกว่าพ่อใหญ่แม่ใหญ่ พ่อเรียนจบชั้น ป.6 แม่ขาวก็ไม่ได้เรียนต่อ โดยเธอต้องมาทำงานรับจ้างหยอดเมล็ดข้าวโพดทำงานตั้งแต่ 7 โมงเช้า ถึง 5 โมงเย็น ได้รายได้วันละ 30 บาท แถมยังต้องปั่นเงินส่วนนี้ให้ผู้เป็นแม่อีก แต่การมาทำงานนี้เลยทำให้ได้รับรู้ข่าวสารเรื่องผู้เป็นพ่อแท้ๆจากญาติพี่น้อง เพื่อนัดเจอกันไปจังหวัดกรุงเทพ ซึ่งแม่ขาวตั้งใจไปเรียนเสริมสวยหาเงิน ไม่อยากอยู่บ้านทำงานรับจ้างแบบเดิมแล้ว ดังนั้นอายุ 18 ปีเธอจึงตัดสินใจมาหางานทำจริงจังและจนได้พบกับพ่อของน้องต้น

2.3.2 แม่ขาวกับสามีคนแรก

หลังจากตามญาติพี่น้องเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครได้สักพักนึง จนกระทั่งได้พบเจอกับสามีคนแรก ซึ่งเป็นคนเชื้อสายจีนอาศัยอยู่แถวย่านเยาวราช พ่อกับแม่ของสามี แม่ขาวจะเรียกว่าอากกับอามา โดยที่อากมีอาชีพเก็บของเก่าและขยะขาย ส่วนอามารับจ้างเย็บผ้าอยู่กับบ้าน ซึ่งฐานะที่เป็นอยู่ตอนนั้นถือว่าลำบากพอสมควร บ้านที่อยู่เป็นบ้านเช่า เมื่อแม่ขาวตั้งท้องลูกคนแรก จึงไม่ได้ทำงาน ซึ่งระหว่างนั้นสามีก็ให้เงินบ้าง แต่โดยส่วนมากแล้ว สามีแทบจะไม่ได้สนใจ หรือใส่ใจครอบครัว สร้างความลำบากและทุกข์ใจแก่แม่ขาวเป็นอย่างมาก เมื่อถามถึงความรักที่แม่ขาวมีต่อสามีคนแรก แม่ขาวนึ่งไปสักพัก ก่อนจะตอบกับผู้เขียนแบบไม่แน่ใจว่า “ก็คงจะรักละมั้ง” แต่พอช่วงที่สามีคนแรกเริ่มแสดงให้

เห็นถึงความไม่สนใจไม่รับผิดชอบเธอและลูก ไม่มีการให้เงินใช้ เธอเล่าว่าเป็นช่วงที่ลำบากมาก และยังเมื่อคลอดลูกชายคนแรก เธอตั้งชื่อให้ลูกว่า “ตัน” ซึ่งน้องตันเกิดมาพร้อมกับมีความผิดปกติที่ขา มีอาการขาโก่งงอเข้าหากัน ทำให้เด็กไม่สามารถเดินได้เหมือนคนปกติทั่วไป โดยในเวลานี้เป็นเวลาที่จะต้องดูแลเอาใจใส่กันให้มากระหว่างในครอบครัว แต่สามีคนแรกก็ยังห่างเหิน กินเหล้า เกี่ยวกับเพื่อนฝูง ไม่สนใจลูกเมียเหมือนเดิม พร้อมกันนั้นก็จะมีคนในเชิงตำหนิเธอในทำนองที่ว่าคลอดลูกออกมาก็ไม่เหมือนคนอื่นเค้า สร้างความทุกข์ใจและน้อยใจแก่แม่สาวเป็นอย่างมาก

แม่สาวเล่าให้ฟังถึงพฤติกรรมของสามีในช่วงที่เธออยู่กินกับเขาให้ผู้เขียนฟัง พร้อมกับเล่าถึงความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจที่ได้รับ “...รุนแรงมากเลย ในชีวิตเลย ไม่เคยเจอเลย” หรือ “... เวลาไม่กินเหล้าเค้าจะพูดกันรู้เรื่อง แต่เค้าจะชอบกินเหล้า พอเค้าเลิกงานมาที่กินเหล้ามากลั้บมาตี 1 ตี 2 อย่างเช่นคืนไปทำงานวันเสาร์อย่างนี้ พวกเราก็คอยที่จะเปิดประตูเหล็กให้เค้าเข้าบ้านได้ บางครั้งกลั้บมาตี 4 ตี 5 เช้าเลย ไปเมามาด้วย แล้วทีนี้แม่เค้าก็พูดไม่ได้ ถ้าพูดไปก็เป็นการที่จะทะเลาะ แบบเขวี้ยงข้าวเขวี้ยงของจะตีพ่อตีแม่...เราก็มักจะไม่เคยเจอแบบนี้ ที่บ้านเรา พ่อเรากินเหล้าก็ไม่เป็นอย่างนี้ ก็กินแค่ช่วงหน้าเทศกาล ไม่ได้กินเหล้าทุกวันๆ อย่างนี้ พ่อกินเหล้ากลั้บมา เปิดประตูไม่ทันเตะข้าวของ โวยวาย ถีบมอซังค์มอไซค์ ถีบประตูเหล็กทางเข้า เวลาขามาได้ยินเสียงรถนี้ ไม่ใช่เสียงรถมาจอดธรรมดานะ เบ็ดแรงๆ แล้วทีนี้ถ้าเปิดประตูเหล็กไม่ทันเค้า เค้าจะถีบประตูเหล็ก คนแถวนั้นเค้าก็จะรู้ละ ว่าเออ ไอ้นี้มา เค้าก็จะอย่างนี้ไง ทีนี้แม่เค้าก็เกรงใจ เค้าไม่อยากให้คนอื่นรู้ไง เค้าก็รีบมา บางครั้งก็ผลัดกัน ก็ให้แม่นอนก่อน พอเราว่างแล้วแม่เค้าก็จะมาเฝ้า คอยเปิดประตูให้อย่างนี้”

ทั้งนี้อีกเหตุการณ์ภาพฝังใจกับการกระทำของสามีคนแรกที่ทำกับเธอและลูก “...คือถ้าพ่อแม่เค้าพูด เค้าก็จะตีพ่อแม่ ขนาดอย่างเรายัง โคนตีเลยอะ ตบหัว เวลาพูดนิดพูดหน่อย ...อย่างตอนคลอดตันใหม่ๆ เค้าไม่ได้ไปคู ไปโรงพยาบาลเลยนะ เป็นแม่เค้าพาไปโรงพยาบาล พอคลอดตันได้ 3 วัน หมอก็ให้ออกจากโรงพยาบาล ลูกก็ต้องกินนมแม่ก่อน ไข่ไหม เรานั่งป้อนนมลูก นั่งเพื่อให้ลูกกินนมตัวเองอย่างนี้ ทั้งๆที่เราเพิ่งจะกลั้บมาจากโรงพยาบาลใหม่ๆ แทนที่เค้าจะดูลูก ดูว่าลูกหน้าตายังไข่ไหม แต่ไม่ใช่เลยนะ พอเค้ามาถึงเค้าเอาตีนเค้า คือเราไ้หันม เค้าเอาตีนมายันหัวเด็กมา โคนเรานะ แบบทั้งแม่ทั้งลูกล้มพร้อมกันเลย ก็นี่ก็คุดอะ ก็ภาพนี้ก็คือว่ารุนแรงนะ แล้วเค้าเป็นผู้ชาย แต่เค้าไม่คิดที่จะดูลูก ทั้งๆที่เราคลอดลูกอยู่โรงพยาบาลเค้าไม่เคยไปเยี่ยมเลย พอมาถึงบ้านแทนที่จะดีใจแต่ไม่ใช่ มายันเรากับลูกล้มทั้งคู่เลย ตอนนั้นน้องตันแค่ 5-6 วันเอง แล้วขาเค้าก็ต้องเข้าฝือกไว้เลย เพื่อที่จะคัดขาเค้าไป ขากัดป้องแป้งๆ มาไข่ไหม เค้าก็บอกว่าเค้ารำคาญ เค้าว่าเด็กอะไรก็ไม่รู้เกิดมาก็ลูกไม่เหมือนชาวบ้านเค้าเลย ก็ใส่ฝือกตั้งแต่ว่างเกิด แต่เราก็ไม่ได้พูดอะไรหรอก เพราะเราเป็นผู้หญิงก็ไม่รู้ว่าจะเอาอะไร ไปสู้กับเค้า”

ความรู้สึกของแม่สาวที่เล่าให้ผู้เขียนฟังยามเมื่อนึกภาพไปถึงนั้น สะท้อนให้เห็นถึงความเจ็บหลายและหวาดกลัวหากจะต้องเจอเหตุการณ์อะไรแบบนี้ “...ถ้าอย่างกินเหล้ามานี้แทบไม่ได้นอน

กันเลยช่วงนั้นนะ ช่วงนั้นตาบวมตาและเลย...คือใครไม่เจอไม่รู้หรือว่ามันเป็นยังไง แต่เราเจอแล้วเรา
กลัวมากเลย เราไม่อยากจะเจออย่างนี้มันน่ากลัวมากจริงๆนะ มันขยะแขยงนะ มันไม่น่าจริงๆเลย คือ
ผู้หญิงกับเด็กอ่อน จะเอาอะไรมา จะถามสักหน่อยว่าเอาอะไรใหม่ก็ไม่มี”

จากภาวะความตึงเครียด ความกดดันต่างๆ จนกลายเป็นวิกฤตในชีวิตช่วงหนึ่งของแม่ขาว
ณ ขณะนั้น คือ 1.) ตนเองไม่มีเงินเลย เพราะไม่ได้ทำงาน 2.) ลูกเกิดมามีความผิดปกติที่ขาต้องได้รับการ
แก้ไขให้ทันท่วงทีก่อนที่จะไม่สามารถรักษาให้หายได้ 3.) อยู่ที่กรุงเทพฯ เสมือนคนไร้ญาติขาดมิตร
นอกจากอาภิงและอาม่าแม่ของสามีแล้ว เธอก็ไม่สามารถพึ่งพาใครได้ โดยที่อาภิงกับอาม่าก็ไม่สามารถ
ช่วยเหลือเธอได้เท่าที่ควร 4.) ความสัมพันธ์กับสามีเริ่มแยลงทุกวัน เพราะเขาเริ่มทำร้ายร่างกายเธอ

อย่างไรก็ตามปัญหาความทุกข์ทนของเธอเรื่องลูก ก็พอมองเห็นหนทางบ้างเมื่อได้มารู้จักกัน
โดยบังเอิญกับเจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์บนรถเมล์สาย 7 ในวันหนึ่ง ซึ่งเจ้าหน้าที่คนนั้นแนะนำเธอ
ให้พาลูกไปยังสถานที่ซึ่งเป็นมูลนิธิ พร้อมกับพูดในสิ่งที่ทำให้เธอพอมีความหวัง นั่นคือการบอกว่าขา
ของน้องดันสามารถรักษาได้ โดยให้ไปที่มูลนิธินี้ที่จะช่วยเหลือเธอและลูก “จนวันหนึ่งที่เอาน้องดันนั่ง
รถเมล์ ซึ่งตอนนั้นที่เค้านั่งข้างหลังที่ เค้าเป็นฝ่ายเดินมาหาที่เลยนะ บอกว่าขาเด็กน่าจะรักษาได้ แล้วเค้าก็
ให้ที่อยู่ของมูลนิธิกับพี่”

ต่อมาเมื่อผู้เขียนถามแม่ขาวว่า พอได้รับทราบดังนั้น ค่อนข้างเชื่อถือใหม่กับข้อมูลที่ได้ โดยที่
แม่ขาวบอกว่า “ในตอนแรกก็ยังลังเลอยู่ แต่ก็ต้องลองดู เพราะเค้าบอกว่าสามารถรักษาลูกเราได้...ตอนมี
ลูกคนแรกยังไม่ได้คิดมาใช้บริการที่นี้ยังไม่รู้จักดี” หลังจากนั้นแม่ขาวจึงตัดสินใจพาน้องดันมาที่มูลนิธิ
โดยที่นี้ให้การต้อนรับและประสานงานติดต่อให้เธอไปยัง โรงพยาบาลแห่งหนึ่งที่มีเครือข่ายอยู่ เพื่อให้
เด็กได้เข้ารับการรักษาและผ่าตัดอย่างถูกวิธี หลังจากนั้นกระบวนการของการรักษาน้องดันก็ดำเนินมา
ด้วยดี

ช่วงที่เฝ้าน้องดันผ่าตัดเป็นช่วงเวลาแม่ขาวจดจำฝังใจมากที่สุดในชีวิต ทั้งความเครียด ความ
เหนื่อยล้า ที่ไม่มีใครคอยช่วยเหลือหรือเป็นกำลังใจให้แม้แต่สามี “ตอนแรกที่ทุกข์ใจมากนะ พ่อเค้าไม่
สนใจอะไรเลย ไม่เคยถามไถ่ ไม่ให้เงิน คือ ไม่อะไรเลย” เธอต้องดำเนินการเองและอยู่เฝ้าลูกโดยลำพัง
โดยที่แม่ขาวเล่าให้ผู้เขียนฟังด้วยน้ำเสียงที่สั่นเครือ พร้อมกับสายตาที่รินไปด้วยหยาดน้ำตาว่า “ช่วงนั้น
ที่เหนื่อยมาก เฝ้าลูกตอนนั้นเครียด ผอมดำมาก ไม่ได้พักผ่อน เงินไม่มีต้องขอข้าวญาติกินที่โรงพยาบาล เรา
มันคนต่างจังหวัดนะ จะยังไงมันก็ต้องทำงานมีเงิน แต่ไม่มีเลย แล้วเราไม่มีญาติต้องอยู่กับลูกตลอด
พี่น้องไม่เต็มอ้อม ผอมมากแต่ก็ไม่มีใคร พี่กลับไปบ้านนี้เสื้อผ้าไม่เหลือไม่มีอะไร เราไม่อะไรแล้ว เรา
หมดสภาพอะ เครียดแล้วเรากลับบ้าน เราก็ไม่มีตังค์ คนต่างจังหวัดนะ มันต้องมีการมีงานมีตังค์ไป แต่
เรามีแต่ลูกเลี้ยงลูก เค้าก็ไม่ค่อยเอาใจใส่ พอกลับไปอยู่บ้านที่มหาสารคามรับจ้างเกี่ยวข้าวได้กำละบาท ก็
ฝากต้นให้แม่เลี้ยง แต่มันก็ไม่พอ ไหนจะกินจะประหยัดเพื่อเก็บเงินมารักษาต้นที่ทรม.”

ด้านความช่วยเหลือหรือแรงสนับสนุนจากครอบครัวเดิม แม่ขวเล่าเหตุการณ์ตอนอุ้มท้องตั้งหน้าไปพึ่งบ้านแม่ ซึ่งไม่ค่อยได้รับการต้อนรับจากครอบครัวเท่าไร เพราะเธอไม่มีเงิน “...เค้าก็ไม่ค่อยชอบ เพราะตัวเค้าเองก็ไม่มีอยู่แล้ว เหมือนเราไปเป็นภาระเค้าอีก ” ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้แม่ขวหันมาหาที่พึ่งพาจากแหล่งอื่นมากกว่า

จากกรณีความรู้สึกของแม่ขวที่มีต่อสามีคนแรก ที่เผชิญหน้ากับปัญหาเรื่องลูกโดยลำพัง ซึ่งความเป็นผู้หญิงนั้นจะมีสัญชาตญาณของความเป็นแม่เกิดขึ้น คือ รักและเป็นห่วงลูกมาก จนไม่นึกถึงความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องความรักในแบบคนรักกับสามีเลย หรือถึงแม้จะมีความรักให้สามีอยู่แต่ด้วยการกระทำของสามีก็ทำให้เธอเริ่มรู้สึกท้อและเหนื่อยกับชีวิตคู่ไป ซึ่งจากข้อมูลที่ได้พบว่าในเวลานั้นแม่ขวใส่ใจเรื่องท้องตั้งมาก จนคิดว่าถ้าต้องเลิกกับสามีคนนี้ไป ก็ไม่ได้เจ็บปวดหรือเจ็บช้ำน้ำใจสักเท่าไร เพราะตลอดช่วงที่อยู่ด้วยกันสามีคนนี้ก็ไม่เคยดูแลรับผิดชอบทั้งคำพูดปล่อยให้กำลังใจ หรือเงินทองในการจุนเจือลูกเมียเลย “ก็รักนะ คิดว่าเออ เค้าคงจะดี พี่ท้องมากตอนนั้น ลูกจะอยู่ยังไง เราจะอยู่ยังไง จะทิ้งก็ทิ้งไม่ได้ แล้วยังไม่มีใคร พ่อเค้าก็ไม่รับผิดชอบ เค้าก็ไม่ดูแลลูกแล้ว พอพี่ตัดสินใจกลับมาอยู่กับแม่กับบงอีก เค้าก็ยังเป็นเหมือนเดิมอีก ก็คือเที่ยวของเค้า ทั่วๆที่เค้าอายุเยอะแล้วนะ พี่อายุน้อยกว่าเค้าตั้ง 10 ปี”

ดังนั้นความรู้สึกและความอัดอั้นทุกข์ทนใจนี้ จึงทำให้แม่ขวตัดสินใจเอาท้องตั้งหนีกลับบ้านไปอยู่ที่ต่างจังหวัดกับครอบครัวเดิมของตนเองในครั้งแรก แต่สุดท้ายก็กลับมาอยู่บ้านอากกับอาม่าอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งแม่ของแม่ขวเป็นห่วง แต่ตัวเธอก็เลือกกลับมาอยู่ด้วยเหตุผลที่ว่าเพราะตนเองมีลูกแล้ว “...แม่เค้าก็บอกว่าไม่ต้องไปอยู่แล้วกลับมาบ้านเรา แม่เค้าเห็นเค้าก็บอก แต่เรามีลูกแล้วไง ” ซึ่งการกระทำของแม่ขวสะท้อนถึงความรู้สึกต่อการหนีถึงและพยายามพึ่งพาครอบครัวเดิมของตนเองก่อน และประกอบกับสะท้อนถึงความเชื่อของผู้หญิงที่ว่าตนเองมีลูกมีผัวแล้ว ยังไงเสียก็ต้องกลับมาอยู่กับผัวอยู่เป็นครอบครัว

หลังจากการผ่าตัดท้องตั้งผ่านไปด้วยดี และอยู่ในช่วงของการพักฟื้นอยู่ที่โรงพยาบาล เนื่องจากการเข้ารับการรักษาเป็นไปโดยความช่วยเหลือจากมูลนิธิก็จริง แต่ในส่วนของค่าใช้จ่ายจำพวกอุปกรณ์เฉพาะที่ใช้ในการฟื้นฟูหลังจากการผ่าตัด คือ รongเท้าที่ต้องให้เด็กใส่จำนวน 2 คู่ ราคาคู่ละ 1,500 บาท เพื่อใช้ใส่ตลอดทั้งกลางวันและกลางคืนเป็นการคัดเท่านั้น แม่ขวไม่มีเงินมากพอที่จะจ่าย “...ลูกใส่เพื่อกี่ร้อย ใส่สองข้าง เวลาเดินก็จะมีเสียง เป๊าะ เป๊าะๆตอนนั้นพี่เหนื่อยมากนะ ไหนจะเรื่องพ่อเค้า ไหนจะเรื่องลูก ไม่ได้หลับนอน ” (น้ำตารื้น) ดังนั้นเธอจึงเกิดความคิดที่พาลูกหนีทั้งๆที่วัดไชยสรongเท้าเตรียมตัดไว้แล้วกับทางโรงพยาบาล โดยบริบทช่วงนั้น แม่ขวเล่าด้วยน้ำเสียงแข็งตื้นเต้นให้ผู้เขียนฟังว่า “ก็ทำไม่ได้ ตอนนั้นเราไม่มี เพราะพี่ไม่มีเงินเลย”

ความอดทนของแม่ขวกับสามีคนแรกมาถึงจุดที่สิ้นสุดเมื่อแม่ขวตัดสินใจว่าจะเลิกกราและหนีจากพ่อของน้องตันแล้วจริงๆหลังจากก่อนหน้านี้ก็จะใช้ชีวิตการไปๆมาๆ เมื่อเจอความทุกข์ใจก็หนีกลับบ้าน แล้วก็ต้องกลับมาอีกที แต่ครั้งนี้เธอตัดสินใจแน่วแน่แล้วว่า จะเลิกกับพ่อของน้องตันจริง และพาลูกกลับไปหาชายที่จังหวัดบ้านเกิด ซึ่งสำหรับประเด็นเรื่องของการพาลูกหนีกลับไปพึ่งครอบครัวเดิมนั้น เป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นสังคมครอบครัวไทย ในเรื่องการมีครอบครัวเดิมเป็นแรงสนับสนุนและคอยช่วยเหลือ และเป็นสถานที่ที่ผู้หญิงเมื่อเกิดปัญหามักจะนึกถึงเป็นสิ่งแรกเสมอ

2.3.3 แม่ขวกับสามีคนที่สอง

เมื่อไม่มีที่ไปจึงต้องกลับไปพึ่งโบบุญอยู่อาศัยกับครอบครัวเดิมที่มหาสารคามก่อน แม่ขวก็ทำงานอย่างหนักเท่าที่อาชีพในพื้นที่ตรงนั้นจะมี นั่นก็คือการรับจ้างเกี่ยวข้าวเหมือนเดิม ส่วนน้องตันช่วงกลางวันก็ให้ขายเลี้ยง เป็นแบบนี้อยู่สักช่วงหนึ่ง แต่ทว่าปัญหาที่ตามมาก็คือ การมีเงินไม่เพียงพอในการซื้อนมให้น้องตันกิน ไหนจะค่าใช้จ่ายอื่นๆอีก แม่ขวจึงเริ่มคิดวิตกกังวล พร้อมกับคิดว่าถ้าอยู่แบบนี้ตนกับลูกจะต้องแย่งๆ จึงคิดคืนรนนำพาตนเองและลูกกลับมาหางานทำในกรุงเทพฯอีกครั้ง ซึ่งวิกฤตตรงนี้ที่แม่ขวเจอก็คือด้านการเงินที่ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพของตนเองและลูก

แม่ขวเริ่มมาขออาศัยอยู่กับน้องสาวที่ทำงานแถวบางพลี สมุทรปราการก่อน ซึ่งการกลับมาสู่สังคมเมืองอีกครั้งหนึ่งนี้ จึงทำให้แม่ขวได้พบเจอกับสามีคนที่ 2 ที่เข้ามาชอบพอ โดยแม่ขวพูดถึงความรักครั้งใหม่นี้ว่า “ตอนแรกที่ก็เฉยๆนะ ไม่ได้คิดว่าจะมีใหม่อะไร ตอนเจอพ่อน้องฝ้าย ก็ยังบอกกับเค้าเลยว่านี่ไม่ใช่สาวๆแล้วนะ นี่เคยมีลูกมาแล้ว แต่พ่อฝ้ายเค้าก็ไม่ได้ว่าไม่ได้รั้งเกียจอะไร เพราะเค้าก็ถูกเมียทิ้งมาเหมือนกัน” ดังนั้นทั้งคู่จึงตกลงใจใช้ชีวิตร่วมกัน พร้อมกับให้กำเนิดน้องฝ้าย โดยที่มีอายุห่างจากน้องตัน 4 ปี

ชีวิตของแม่ขวจะกลับมาใช้ชีวิตซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เมื่อครอบครัวเป็นลักษณะที่สมบูรณ์แบบ พ่อแม่ ลูก โดยที่แม่ขวเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า “ในช่วงนั้นมันก็ดีนะ แพนที่เค้าจะเป็นคนทำงานคนเดียว เค้าทำร้านอาหารซีฟู้ด ได้วันละ 300 บาท เค้าให้ที่เก็บหมดเลยนะ ” แต่ทว่า ไหนจะค่าเช่าบ้าน ค่านมลูก ค่าใช้จ่ายต่างๆ ก็ไม่เคยพอ แต่ด้วยความประหยัดมัธยัสถ์ของแม่ขวอย่างมาก จึงช่วยพุงทำให้ครอบครัวอยู่มาได้ โดยมีเงินเก็บบ้างพอประมาณ “ที่เป็นคนประหยัดใจ อะไรประหยัดได้ที่ประหยัดหมด เก็บเพื่อลูก...อย่างได้ค่าจ้างมา 300 ที่จะเก็บ 200 เป็นค่าเช่าบ้านตอนนั้นประมาณ 1600-1800 ซึ่งที่จะเก็บๆ ได้ครบพันที่ก็จะไปจ่ายเค้าก่อน แล้วส่วนที่เหลือก็จะเก็บๆแล้วพอครบก็ไปให้เค้าอีกรอบ ไว้ใช้กินกันในครอบครัว 100 บาท” หากมองถึงชีวิตของแม่ขวช่วงนี้ก็ดูจะราบรื่นดีกับครอบครัวใหม่ แต่มีเหตุการณ์ที่สามีคนที่ 2 ดิน้องตันในห้องน้ำโดยใช้ขันน้ำต้อยอย่างแรงจนน้องตันร้องไห้อย่างมาก ซึ่งเหตุการณ์นี้เป็นสิ่งที่แม่ขวเล่าขึ้นมาโดยที่ผู้เขียนไม่ได้เจาะจง แต่ผู้เขียนกลับสังเกตได้ว่า คงเป็นสิ่งที่ฝังใจแม่ขวมาก เพราะแม่ขวเล่าด้วยสีหน้าของความสงสารและขมขื่น พร้อมกับบอกผู้เขียนว่า “วันนั้น

ไม่รู้เค้าเป็นไร อาจจะนอนน้อยมั้งนะ เค้านอนไม่เต็มอิ่ม แล้วน้องตื่นตื่นร้องขึ้นมา เค้านั่งร้องคนเดียวไม่
ยั้ง ตีจนชั้นแตกเลย พี่สงสารลูกมากนะ” โดยจากคำพูดนี้ แสดงถึงความรู้สึกว่าในช่วงชีวิตของแม่ขาว
ช่วงนั้นลำบากมากนับตั้งแต่มีน้องตื่น และผ่านความยากลำบากมาด้วยกันแม่ลูก เพราะจากบริบทชีวิต
ในช่วงอยู่กับสามีคนที่ 1 นั้นเป็นสิ่งที่ฝังใจแม่ขาวอย่างมาก “มันแปดเลยนะ คือไม่ได้เลยนะ ทำแบบนี้
ไม่ได้เด็ดขาดเลย เพราะว่าเราสองคนผ่านอุปสรรคมาเยอะ ลำบากมาเยอะ คือ เค้าไม่รู้กับเราว่าเราผ่าน
อะไรมาบ้าง ใจ คือ แบบนี้เราไม่เอาเลยนะ ทำกับลูกอย่างนี้ คือไม่ใช่ที่เรารักลูกมากหรอกนะ แต่เพราะ
เราเจอมาเยอะแล้ว ใจ เราไม่อยากจะอีกใจ”

หลังจากนั้นไม่นานวิถีชีวิตที่เคยเป็นอยู่มากด้วยดี ก็เริ่มถึงกาลเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง โดยที่แม่ขาว
เล่ามาถึงจุดที่จะถือเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญอีกครั้งในชีวิตครอบครัวครั้งที่ 2 ของตนเอง เมื่อในเช้าวัน
หนึ่งมีโทรศัพท์มาจากทางญาติของสามีว่าเตี๊ยมอยู่ที่ยังจังหวัดนครปฐม ถูกตำรวจจับด้วยข้อหา
พกพาขายเสพยา แต่ตำรวจไม่พบของกลาง เพราะญาติได้โยนทิ้งไประหว่างทางก่อนแล้ว จึงต้องรีบนำ
เงินไปประกันตัวออกมา ฝ่ายสามีของเธอจึงได้พาญาติพี่น้องอีก 2 คนมาที่บ้านเพื่อจะมาเอาเงินเก็บของ
ครอบครัวที่แม่ขาว ซึ่งในเวลานั้นแม่ขาวยืนยันกรานว่าให้ไม่ได้ คือไม่สามารถให้เงินจำนวนนี้แก่สามีไปได้
เนื่องจากว่าเป็นเงินก้อนที่เธออดส่ำเก็บหอมรอมริบรวบรวมจากเงินรายได้ของสามี เพื่อเอาไว้ใช้จ่าย
ยามฉุกเฉินทั้งค่านมลูกอีก แต่ทว่าสามีก็มาเอาไปจนได้ โดยไม่สนใจเลยว่าครอบครัวคนข้างหลังจะเป็น
อย่างไร “พอเช้าวันนั้น เค้าก็มากับญาติเค้า มาเอาเงินไปหมดเลย 5,000 พี่ร้องไห้ นะ บอกเป็นเงินก้อน
สุดท้าย ถ้าเอาไปแล้วพี่กับลูกจะกินอะไร อยู่ยังไง แต่เค้าก็ไม่สนใจ แล้วก็หายไปกับญาติของเค้า” แม่
ขาวจึงประสบวิกฤตทางการเงินอีกครั้งหนึ่ง

หลังจากเหตุการณ์ในวันนั้น แม่ขาวก็เริ่มรู้สึกได้ถึงผลกระทบของสามีที่เห็นความสำคัญแก่
ครอบครัวญาติพี่น้องของตนเองมากกว่าลูกเมีย และยิ่งความรู้สึกนี้เริ่มชัดเจนขึ้นมาเมื่อ ภายหลังจากนั้น
ไม่กี่วันสามีของแม่ขาวก็กลับมา แต่การกลับมาคราวนี้คือการกลับมาเพื่อมานำพาเอาลูกๆและตัวของแม่
ขาวย้ายไปอยู่กันที่จังหวัดนครปฐม คือไปทำงานกับพวกญาติของฝ่ายสามี เป็นงานรับเหมาทำท่อ “
หลังจากนั้นเค้าก็กลับมา แต่มาคราวนี้คือไม่ทำแล้วร้านอาหารซีฟู้ด คือเค้าจะให้พี่กับลูก ไปอยู่ด้วยกันที่
นครปฐม ไปทำงานกับญาติเค้า อยู่กินกันที่นั่น โดยบอกว่าเงินมันคืนนะ ถ้าทำเยอะก็ได้เยอะ แต่เค้าไม่ได้
คิดใจ ว่าถ้ามันไม่มีคนจ้างไม่มีงานแล้วเราจะกินอะไรกัน”

ตรงจุดนี้เมื่อไปใช้ชีวิตอยู่ที่นครปฐม แม่ขาวต้องลำบากมาก เพราะไม่มีเงินเลย เนื่องจากในบาง
ช่วงไม่มีงานเข้ามาเลย “ที่นี้เราเริ่มมีปัญหาเรื่อยๆเรื่อยๆกันแล้ว เนื่องจากว่ามันเป็นงานแบบเหมา บางทีก็มี
งานถึงได้ตั้งค์ บางวันไม่มีก็ไม่มีเลย ก็ไม่มีเงิน พี่ก็ต้องเก็บผักมากินน้ำพริกกันแต่โชคดีที่ทางมูลนิธิเค้า
ให้นม คือเค้าจะให้ที่เป็นเดือนของยี่หื้อเล็กโตเย็น กล่องหนึ่งมี 2 ซอง จำเป็นมาก อย่างน้องฝ่ายตอนนั้น
ไม่กินข้าวกินแต่นม” นอกจากปัญหาเรื่องของเงินทองแล้ว อีกปัญหาที่แม่ขาวต้องเผชิญ คือ คำนินทา

จากญาติทางฝ่ายสามี เนื่องจากเพราะการอยู่ที่นี่ต้องอยู่กินกันกับทางญาติๆของสามี แม่ขาวจึงรู้สึกไม่อิสระ ประกอบกับตัวของฝ่ายสามีเองก็เชื่อและโอนอ่อนผ่อนตามไปกับญาติพี่น้องของตนเอง จึงทำให้มักมีปัญหา กับแม่ขาวบ่อยๆและจากปัญหาต่างๆจึงเริ่มทำให้แม่ขาวรู้สึกถึงความไม่มั่นคงในชีวิตของเธอ และลูกๆ และคิดว่าขึ้นเป็นอย่างนี้ต่อไป ตัวของเธอและลูกๆจะต้องแย่งๆเธอจึงคิดตัดสินใจนำลูกหนีจากสามีอีกครั้ง แต่คราวนี้ไม่ได้หนีกลับไปพึ่งครอบครัวเครือญาติเดิมที่ต่างจังหวัดอีกแล้ว ซึ่งในครั้งนี้นี้แม่ขาวเลือกที่จะมาพึ่งองค์กรมูลนิธิ

ในการหนีมาพึ่งมูลนิธิในครั้งนี้ ไม่นานนักเธอก็พาลูกๆกลับไปอยู่กับสามีดังเดิม แต่คราวนี้ด้วยความรู้สึกผิดของสามี และการปรับความเข้าใจกันด้วยดีจึงทำให้สามีตัดสินใจพาครอบครัวย้ายจากนครปฐมมาอยู่ที่ใหม่และเริ่มต้นชีวิตใหม่ นั่นก็คือชุมชนสลัมย่านคลองแสนแสบ แต่ก็ยังคงอยู่กับทางญาติๆของฝ่ายสามีอีกเหมือนเดิม ในขณะที่ความรู้สึกของแม่ขาวในตอนนั้น ไม่คิดที่จะพึ่งพาหรือฝากชีวิตครอบครัวไว้กับสามีแต่เพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไปแล้ว เนื่องจากเพราะว่าแม่ขาวได้มีการติดต่อเชื่อมโยงกับทางองค์กรอยู่ และจากการที่ได้ติดต่อจึงยังสร้างความเชื่อมั่นในชีวิตแก่แม่ขาว ว่าชีวิตของตนไม่ได้วางอยู่บนความไม่แน่นอนหรือไว้ที่พึ่งพิงในเมืองอีกต่อไป เพราะเมื่อยามใดที่เธอมีปัญหาเดือดร้อนไม่สบายใจเธอก็มักจะโทรมาปรึกษากับพี่เจนเสมอ และก็ด้วยเพราะการติดต่อกับทางองค์กรเสมอมา จึงมีส่วนที่ทำให้

ให้แม่ขาวมีโอกาสได้งานทำเป็นพนักงานทำความสะอาดที่บริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง พร้อมกับที่ช่วยให้น้องต้นได้เข้าเรียนที่โรงเรียนอนุบาลใกล้ๆกับที่ทำงานของผู้เป็นแม่ด้วย ขณะที่ชีวิตของแม่ขาวและลูกๆดำเนินไปอย่างค่อนข้างเข้ารูปเข้ารอย ก็มีเสียงคำครหาในทางจากทางฝั่งญาติของสามีพูดถึงครอบครัวของเธอ ซึ่งแม่ขาวเล่าว่า “ช่วงที่กลับมาอยู่ด้วยกันอีกครั้ง แฟนเค้าก็มาทำรถเข็นขายผลไม้แต่มันก็ไม่รุ่งนะ ขายไม่ค่อยดี จนญาติแฟนเค้าก็พูดประมาณว่า ผู้หญิงเก่งกว่าผู้ชาย ครอบครัวมันจะไปรอดได้ยังไง ว่าผู้หญิงที่เก่งกว่ามันจะไปได้แคไหน คือเราได้ยินเหมือนกับเราอยู่ในห้อง เค้าก็พูดกันข้างนอกเป็นกลุ่มๆ ว่าผู้หญิงมันจะแคไหน ไหนจะดูแล ไหนจะทำงาน ผู้หญิงเก่งกว่าผู้ชายมันเป็นไปไม่ได้หรอก เราก็ไม่อยากจะฟัง เราก็ทนฟังไปอย่างนั้นแหละ และยิ่งตอนนั้นที่เริ่มมีงานทำที่มั่นคงแล้วไง ” จนสุดท้ายแม่ขาวก็เล่ามาถึงจุดที่ผู้เป็นสามีทนความกดดันและคำพูดจากฝ่ายญาติๆไม่ไหว จึงตัดสินใจหนีลูกเมียไปเอง จนเมื่อครั้งล่าสุดผู้เขียนได้มีโอกาสพูดคุยกับแม่ขาวอีกครั้ง เธอก็ยังยืนยันลักษณะของสามีคนที่ 2 เหมือนเดิมว่า “เค้าเป็นคนที่ไม่เชื่อและไปทางญาติเค้ามาก ” การที่ชีวิตครอบครัวมีปัญหาแตกแยกทำให้แม่ขาวเกิดวิกฤตด้านจิตใจแต่ยังโชคดีที่เธอยังได้รับโอกาสและความช่วยเหลือจากมูลนิธิ จึงทำให้วิกฤตเรื่องปากท้องเศรษฐกิจไม่เป็นปัญหามากนักในช่วงนั้น

ทั้งนี้ผู้เขียนเองพยายามสังเกตว่าเมื่อสามีเป็นฝ่ายหนีไปเสียเองอย่างนี้ และตัวเธอจะรู้สึกเสียใจมากน้อยแค่ไหนกับความล้มเหลวของชีวิตคู่ถึง 2 ครั้ง ประกอบกับภาระเรื่องลูกที่ยังเล็กอยู่ ซึ่งจากสีหน้า

และคำตอบที่ผู้เขียนได้ก็คือ “สงสัยมันคงเป็นวรรณกรรมที่มันนะ พิศวงอาภัพ” เมื่อพิจารณาจากน้ำเสียงและแววตาแสดงให้เห็นถึงการปลงกับชีวิตที่ได้ผ่านพ้นความทุกข์ใจและความเจ็บปวดเหล่านั้นมานานแล้ว เนื้อหาอื่นใดที่ผู้เขียนตระหนักรู้ได้ก็คือ ความรักลูกอย่างมากของแม่ขาว เพราะถ้าหากพิจารณาว่าที่สุดแล้ว แม่ขาว ไม่ได้ให้ความสำคัญกับความรักกับสามีมากกว่าลูกเลย อย่างในกรณีเหตุการณ์พ่อของน้องตัน เพราะว่าช่วงที่น้องตันเข้ารับการรักษาผ่าตัดนั้น สิ่งที่แม่ขาวคิดกังวลนั้นไม่ใช่แค่ความรู้สึกห่างเหินหรือความรู้สึกไม่รักจากสามี เพราะว่าเนื้อหาอื่นใด แม่ขาวเอาเวลาทั้งหมดที่จะมัวมากังวลเรื่องสามี โดยเธอจะเอาเวลาและความรักความรู้สึกทั้งหมดมาทุ่มเทกับลูกเสียมาก อย่างในกรณีของสามีคนที่ 2 ก็เช่นกัน เมื่อเธอคิดแล้วว่าเธอไม่สามารถรับความดูแลช่วยเหลือจากสามีเพียงอย่างเดียวได้ เธอจึงออกมาหางานทำเพื่อความอยู่รอดและ โดยเฉพาะเพื่อปากท้องของลูกๆ สิ่งนี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงลักษณะพื้นฐานของสัญชาตญาณความเป็นแม่ของแม่ขาวนั่นเอง

ทั้งนี้จากหลายเหตุการณ์ปัญหาในชีวิตของแม่ขาว จะเห็นได้ถึงพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวกับสามีคนแรกหรือคนที่สอง ก็คือ เมื่อเกิดปัญหา เธอมักจะนำลูกๆ หนี ซึ่งด้านหนึ่งอาจแสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอ การหนีปัญหา แต่ในอีกด้านหนึ่งก็แสดงถึงความกล้าเผชิญปัญหา และการกล้าตัดสินใจ ในการหนีออกมาจากวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ โดยการลองหันหน้ามาพึ่งพากับองค์กร อันถือเป็นทางเลือกหนึ่ง โดยที่อีกนัยคือการเห็นองค์กรมูลนิธิเป็นที่พึ่งเพียงแห่งเดียวที่คิดได้ในขณะนั้น

ในส่วนในเรื่องเล่าประวัติของแม่ขาวนี้ เนื่องจากในบริบทชีวิตของเธอที่ประสบปัญหาภาวะวิกฤต เป็นช่วงที่เริ่มมีการติดต่อและได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิมาอย่างเนืองๆ ดังนั้นรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือขององค์กรจริงๆ ผู้เขียนจะขอยกนำไปไว้ในบทถัดไปที่เป็นบทที่ว่าด้วยการมีลูกและปฏิสัมพันธ์กับองค์กร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางเปรียบเทียบมุมมองปัจจัยเรื่อง “ครอบครัว”		
	ครอบครัวเดิม (ครอบครัวที่จากมา)	ครอบครัวใหม่ (ครอบครัวสามี ครอบครัวที่แต่งงานเข้าไป)
ตอง	ลูกคนกลาง แม่เสีย ย่าไม่รัก ไม่ได้รับการศึกษา ขาด ความอบอุ่น อยู่ในวัฒนธรรมสังคมแบบกึ่งเมืองกึ่งสลัม	ยึดโยงความรักที่มีกับผู้ชาย อยู่กับครอบครัวแฟน อยู่ในเมือง (ความสัมพันธ์แม่ผัว ลูกสะใภ้) เข้าสู่อาชีพค้าประเวณีได้ง่าย
แม่ขาว	ลูกคิดแม่ แม่แต่งงานใหม่ ไม่สนใจ ให้คนอื่นเลี้ยง ถึงผู้ชายในชุมชน หรือ พ่อเลี้ยงแทนที่ ก็ไม่ถึง ขนาดกินทุกวัน เมาอาละวาด ครอบครัวแบบเกษตรกรรม ขาดข้อมูลข่าวสาร การแพทย์ในการช่วยเหลือลูกชาย ครอบครัวเดิมไม่มีทรัพยากรที่จะสนับสนุน / กลัว เป็นภาระ ไม่สามารถปรึกษาเรื่องทางกฎหมาย หรือการ เยียวยาด้านจิตใจจากครอบครัวเดิมได้	ดื่มเหล้า ไม่สนใจลูกเมีย ครอบครัวสามีคนที่ 1 วัฒนธรรมจีน ลูกชาย/ผู้ชายเป็นใหญ่ คบดีทำร้ายพ่อแม่ ทำร้ายเมีย พื้นฐานเศรษฐกิจครอบครัวแย่ ไม่ได้เป็นแรงสนับสนุน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจหรือจิตใจ ครอบครัวสามีคนที่ 2 วัฒนธรรมคนไทยแบบกึ่งเมืองกึ่ง ชนบท ใช้แรงงาน อยู่ในสายคาถาคูที่ห้องผัว โดนตีจิ้นนินทา หาว่าเก่งกว่าผัว (ผู้หญิงเก่งกว่าผู้ชาย ครอบครัวไปกันไม่รอด)

ภาพที่ 2.1 ตารางวิเคราะห์มุมมองปัจจัยเรื่องครอบครัว

2.4 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับกระบวนการกลายเป็นแม่ในภาวะวิกฤต

จากบริบทเหตุการณ์ในชีวิตที่ทั้งตองและแม่ขาวเผชิญ พบว่าการกลายมาเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวถือเป็นการเผชิญวิกฤตความเป็นแม่ในสภาวะของการเป็นผู้หญิงชนชั้นล่างนั้น มีที่มาที่ไปและเงื่อนไขจากบริบทแวดล้อมที่บีบคั้นและกดดันให้เลื้อยหรือตัดสินใจทำ จนถือเป็นกระบวนการที่ทำให้ต้องกลายสถานะมาเป็นผู้หญิงที่ต้องเลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง โดยจากข้อมูลประวัติชีวิตของทั้งคู่ นั้น ผู้เขียนขอนำมาแจกแจงเป็นกรณีดังต่อไปนี้

2.4.1 ตองกับการถูกเบียดขับให้กลายเป็นแม่ในภาวะวิกฤต

จากประวัติชีวิตของตองนั้น นำเสนอให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตที่แต่ละเหตุการณ์นั้น มีผลขับเคลื่อนให้เธอตั้งครุภักโดยไมพร้อมแล้วกลายมาเป็นแม่ที่เลี้ยงลูกคนเดียวในสถานคุ้มครองของรัฐ ซึ่งพบว่าเป็นผลมาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจในบริบทของชีวิตที่เธอเผชิญ และเป็นความสัมพันธ์เชิง

พบว่า เป็นผลมาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจในบริบทของชีวิตที่เธอเผชิญ และเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เกิดจากครอบครัวตนเอง อันส่งผลและทวีความรุนแรงจนนำมาสู่วิกฤตความเป็นแม่

ในขั้นแรกนั้นต้องต้องพบเจอกับความรุนแรงทางสังคม การมีครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ไม่ได้รับความรักความอบอุ่นในครอบครัว การไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการศึกษา สิ่งเหล่านี้คือพื้นฐานทำให้ต้องตัดสินใจออกมาใช้ชีวิตกับแฟนหนุ่ม จนโดนกระทำความรุนแรงทางกฎหมายอีกเป็นขั้นที่สอง นั่นคือการติดสอยห้อยตามแฟนหนุ่มไปจีบปล้นคนอื่น เป็นเหตุให้ตัวเธอต้องมีประวัติเข้าสถานพินิจครั้งแรก รวมทั้งตลอดเวลาที่คบกับแฟนหนุ่มคนนี้ก็มีการถูกกระทำความรุนแรงในด้านร่างกาย มีการตบตีกันบ้างในบางครั้ง เป็นความรุนแรงขั้นที่สาม แต่ความรุนแรงขั้นที่สี่โดยที่เธออาจไม่รู้ตัวว่าตนเองนั้นถูกนำไปเป็นสินค้า นั่นคือ การถูกแฟนหนุ่มและแม่ของแฟนเห็นจึงมาชักชวนเพื่อให้เธอไปขายบริการเพื่อนำเงินมาประกันตัวนั้น ซึ่งถือเป็นการถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ อันเป็นผลต่อเนื่องมาจากความรุนแรงทางด้านเศรษฐกิจ คือการขาดแคลนเงินทองในการใช้จ่ายประกันตัว ถือเป็นการรุนแรงขั้นที่ห้าที่ต้องต้องประสบ ซึ่งมีมิติของความสัมพันธ์และความรุนแรงทั้งห้าขั้นที่ต้องประสบนั้นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่เบียดขับให้ต้องกลายเป็นแม่ในภาวะวิกฤต อันเกิดจากการตั้งครรถ์โดยไม่ฟังประสงค์กับแขกผู้มาใช้บริการ ทั้งนี้จากกล่าวได้ว่าต่อนั้นถึงแม้จะถูกกดทับด้วยวาทกรรมกระแสหลักของความเป็นผู้หญิงที่ดี แต่ตัวเธอนั้นก็ไม่ได้รู้สึกว่าเป็นฝ่ายถูกกระทำหรือถูกกดทับจากวาทกรรมเหล่านั้นเลย ในทางกลับกันตัวของเธอเองกลับเป็นฝ่ายยอมรับในวาทกรรมเรื่องรักนวลสงวนตัวและคุณค่าศักดิ์ศรีของผู้หญิงเสียเองด้วยซ้ำ อันสะท้อนถึงความขัดแย้งกันของตออยู่ในที่ในการนิยามตนเองด้านกลับ

การควบคุมเรื่องเพศในสังคมไทยกระทำผ่านอุดมคติเรื่อง “ผู้หญิงดี” และ “ผู้หญิงไม่ดี” อุดมคติเหล่านี้ส่งผลให้แม่ที่มีพฤติกรรมไม่ตรงตามบรรทัดฐานถูกตำหนิ ลงโทษจากสังคม จากวิกฤตที่ต้องเจอคือ ผู้หญิงที่ครอบครัวแตกสลาย จึงกลายมาเป็นแม่ ดังนั้นความเป็นแม่คือสิ่งที่ตามมา และพยายามหาสิ่งยึดโยงใหม่ จึงมีอาจจะเลยบริบทพื้นหลังเรื่องครอบครัว เพราะต่อนั้นเติบโตมาในครอบครัวชนชั้นล่างที่เป็นชายขอบในเขตชุมชนเมืองกรุงเทพฯ การขาดแคลนความต้องการความรักความอบอุ่นความเข้าใจในครอบครัว การไม่ถูกสนับสนุนด้านการศึกษา โครงสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวเดิมไม่สามารถยึดโยงเธอให้อยู่ได้ เธอจึงต้องออกมาแสวงหาความรักและยึดโยงความรักกับความรักแบบชายหนุ่มหญิงสาว ต้องบูชาความรักที่มีต่อแฟนหนุ่ม ขอมทุกอย่างเพื่อช่วยเหลือแฟนหนุ่ม

โดยความรักแบบโรแมนติกของผู้หญิงถูกมองว่าเป็นการถูกเอาเปรียบ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะเงื่อนไขสำคัญของความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่เท่าเทียมกัน และระบอบปิตาธิปไตย (patriarchy) ที่กำกับความสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชาย ในโครงสร้างทางสังคมที่ผู้ชายเป็นผู้ที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเหนือหญิง อุดมคติแบบรักโรแมนติกกลับเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นสำหรับผู้ชาย เพราะแท้ที่จริงแล้วรักโรแมนติกเป็นอุดมคติที่มีไว้เพื่อควบคุมเพศวิถีของผู้หญิง ในขณะที่เดียวกันสถานะที่ด้อยกว่า

ของผู้หญิง ได้ทำให้เพศวิถีกลายเป็นทรัพยากรเพียงประเภทเดียวที่ผู้หญิงมี (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2554)

2.4.2 แม่ขากับการถูกเบียดขับให้กลายเป็นแม่ในภาวะวิกฤต

ในกรณีของแม่นั้น เห็นชัดมากในคราวที่อยู่กินกับสามีคนแรก นั่นคือ การถูกกระทำ ความรุนแรงทางด้านร่างกาย วิเคราะห์ได้จากวาทกรรมชายเป็นใหญ่ที่กดทับแม่ขาวอยู่ขณะนั้นจนกลายเป็นความทรงจำที่เลวร้ายและฝังใจแก่เธออย่างมาก ส่งผลให้เธอรักลูกชายคนแรกมาก ด้วยเหตุของความรู้สึกที่ผ่านความยากลำบากมาด้วยกัน ฉะนั้นเมื่อการถูกเบียดขับจากความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเป็นผลจากพฤติกรรมของสามีคนแรกที่ใช้ความรุนแรง ทำร้ายเธอ และข้าวของในบ้าน ซ้ำยังไม่เคยใส่ใจดูแลรับผิดชอบถามไถ่สารทุกข์สุกดิบเธอกับลูก ทั้งด้วยการะเรื่องการเงินทองคำใช้จ่ายที่เวลาทั้งหมดของเธอต้องเอามาดูแลลูกที่เกิดมาไม่ปกติ โดยที่สามีไม่เคยรับผิดชอบค่าใช้จ่ายและเงินทองให้แก่เธอเลย อันถือเป็นความรุนแรงในเรื่องของเศรษฐกิจปากท้องอย่างมาก จากบริบทความรุนแรงทั้ง 2 อย่างนี้ส่งผลให้เธอจึงกลายมาเป็นแม่ที่เลี้ยงลูกโดยลำพังในช่วงขณะหนึ่งก่อนที่จะได้พบกับสามีคนที่สอง ที่ซึ่งถึงแม้ชีวิตคู่ของความเป็นสามีภรรยาจะดูราบรื่น แต่ด้วยการประสบปัญหาความรุนแรงทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ จึงมีส่วนต่อมาถึงความรุนแรงทางด้านสังคมจากครอบครัวและญาติพี่น้องของสามีคนที่สอง ที่ส่งผลและอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ของเธอกับสามีอย่างมาก ทั้งคำก่อนขอ ดูซบนิทาทำกัน เนื่องจากหากมองความเป็นชายกับหญิงตามแบบแผนของสังคม ซึ่งความเป็นชายนั้น จะมีลักษณะเด่นๆคือ การเป็นผู้นำ เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ในขณะที่ผู้หญิงนั้นจะมีลักษณะเด่นๆ ได้แก่ เป็นแม่และเมีย เป็นแม่บ้าน ดูแลตัวเองไม่ได้ ต้องพึ่งพิงผู้อื่น เช่น พ่อแม่ หรือสามี ซักแล้ว เป็นเพศอ่อนแอ ไม่เด็ดเดี่ยว และตัดสินใจด้วยตนเองไม่ได้ เป็นต้น ซึ่งจากเหตุการณ์ที่เกิดในบริบทการใช้ชีวิตกับสามีคนที่ 2 มีผลต่อการทำให้แม่ขาว เกิดวิกฤตความเป็นแม่ในการแบกรับภาระดูแลเลี้ยงลูกทั้ง 2 คนเพียงลำพังอีกครั้ง ต้องดิ้นรนหาหนทางในการเอาตัวรอดและดำรงชีพของตนเองและลูกต่อไป

มีจุดข้อสังเกตที่ว่าอัตราการหย่าร้างสูงในระบบทุนนิยม ผู้หญิงง่ายต่อการถูกทำร้าย ข่มเหงรังแก หรือเพราะผู้หญิงมีตัวช่วยเยอะในการพึ่งพา เพราะว่าผู้หญิงในเมืองมีอาชีพ มีโอกาสในเรื่องเศรษฐกิจ หรือพบเจอใครใหม่ได้ง่าย ไม่ต้องหวังพึ่งพาสามี จึงเกิดการหย่าร้างได้ง่าย เพราะในบริบทสังคมเมือง ผู้หญิงมีตัวช่วยเยอะในทางสวัสดิการสังคม

ทั้งนี้จากบริบทของความสัมพันธ์เชิงอำนาจและความรุนแรงของชีวิตที่ส่งผลให้ผู้หญิงชนชั้นล่างทั้ง 2 คนกลายเป็นแม่ในภาวะวิกฤต ผู้เขียนได้นำมาสรุปวิเคราะห์เป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบ ความรุนแรง	ความรุนแรงทาง ร่างกาย (physically)	ความรุนแรงทางเพศ (sexually)	ความรุนแรงทางเศรษฐกิจ (economically)	ความรุนแรงทางสังคม (socially)	ความรุนแรงทางกฎหมาย (legally)
ตอง	โดนแฟนหนุ่มทำ ร้ายร่างกาย	การใช้เรือนร่างเป็นสินค้า การอยู่กับแฟนคนแรก นำพาชักจูงไปขายตัว	เงินไม่พอช่วยเหลือแฟนหนุ่ม / เงินเก็บที่พอมีก็ก้อมาเป็น ค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัวของ ฝ่ายชาย/แม่แฟนบอกขอร้องให้ นำเงินมาช่วยลูกชายที่ติดคุก	ชีวิตครอบครัวไม่สมบูรณ์แต่ เด็ก/ เป็นเด็กมีปมมีปัญหา ขาดความรักความอบอุ่นใน ครอบครัว	ติดสอยห้อยตามแฟนหนุ่ม ถูกเอาไปทำผิดกฎหมาย ไปสิ้นคนอื่น / ถูกแม่ของ แฟนหนุ่มชักจูงให้ไปขาย บริการทางเพศ
แม่ขาว	โดนสามีคนแรกทำ ร้ายร่างกาย	ไม่มี	โดนสามีกับญาติมาเอาเงินเก็บ ไปหมด/ครอบครัวลำบาก หวัง พึ่งสามีไม่ได้ ต้องหางานทำด้วย ตนเอง	ถูกเบียดขับจากครอบครัว ของสามีคนที่ 2 การถูก แทรกแซง ตีฉุนนินทา การ ถูกยั่วยุให้ความรักแตกแยก	ไม่มี

ภาพที่ 2.2 ตารางแสดงความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับกระบวนการกลายเป็นแม่ในภาวะวิกฤต

เงื่อนไขที่ทำให้เกิดความรุนแรงทั้ง 5 อย่าง อธิบายจากบริบทชีวิตและการเกิดวิกฤตความเป็นแม่ของบุคคลทั้ง 2 ในฐานะของผู้หญิงชนชั้นล่าง ที่หลุดมาจากความสัมพันธ์เชิงเครือญาติและการประกันสิทธิของผู้หญิงในชนบท จากเดิมที่แม่ขาวเคยอยู่ในครอบครัวเกษตรกรรม ที่ผู้ชายถึงแม้จะกินเหล้า แต่ก็เป็นการกินตามเทศกาล ไม่ได้กินเป็นประจำเกือบทุกวันเหมือนกับที่เธอเจอในการอยู่กับสามีคนแรก และโดนตบตีทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นผลมาจากการเมาสุราของสามี และการที่เธออยู่กับครอบครัวญาติพี่น้องก็ช่วยคุ้มครองเธอ ไม่ให้เจอความรุนแรงจากผู้ชาย การมาอยู่ในครอบครัวของสามีที่ไม่ใช่คนในชุมชนเดียวกัน ก็เกิดการชู้ชนิทนินทาว่ากล่าวได้โดยง่าย เธอไม่มีบทบาทและอำนาจในครอบครัวในทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะกับสามีคนแรก หรือคนที่ 2 ก็ต้องยอมรับและให้เงินเพื่อนำไปช่วยเหลือญาติพี่น้องของสามี

ส่วนต่อนั้น การอยู่ในสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท เป็นชุมชนสลัม แต่ก็ยังถือว่าอยู่ในระบบของญาติพี่น้อง เป็นชุมชน เธอยังคงมีย่าและตาที่คอยอบรมสั่งสอน ถึงแม้ในทางกลับกันครอบครัวคือสิ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรง การขาดความอบอุ่น แต่เมื่อเลือกที่จะตามแฟนหนุ่มออกมาอยู่กับครอบครัวของฝ่ายชาย ดังนั้นเธอจึงต้องโอนอ่อนไปตามแฟนหนุ่มและแม่ของแฟนในการชักจูงไปกระทำสิ่งต่างๆ ได้โดยง่าย ในบางคราวเธอต้องโดนทำร้ายร่างกายจากแฟนหนุ่ม เธอต้องหาเงินเอง เพื่อความอยู่รอด

ดังนั้นเงื่อนไขต่างๆที่เกิดขึ้น เป็นผลมาจากการหลุดออกมาจากวงโคจรของครอบครัวเดิม มีผลต่อการเผชิญความรุนแรงและความสัมพันธ์เชิงอำนาจในรูปแบบต่างๆ ที่ทำให้ต้องและแม่ขาวเข้าสู่สถานะความเป็นชายขอบของสังคม และการเป็นแม่ในภาวะวิกฤต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved